

Új SzemFüles

2. szám, 2009. november-december

**A Fehér Bot
ünnepén**

**Siketvak világkonferenciát
rendeztek Ugandában**

**Elfogadta az
Országgyűlés
a jelnyelvi törvényt**

Ünnep-várás

A képen Anita Palo, finn siketvak, egy ugandai, siketvak gyermekkel a Ntinda Siketek Iskolájában, Kampalában

Tartalomjegyzék

Szerkesztői köszöntő**Házunk tája**

Egyesületi hírek

MindennapjainkBemutatjuk Egyesületünk Jelnyelvi
Tolmácsszolgálatát**A Fehér Bot ünnepén**Összefoglaló a Magyar Vakok és
Gyengénlátók Országos Szövetségének
Fehér Bot napi rendezvényéről és
beszélgetés Helesfai Katalinnal, valamint
vitéz lovag Rithnovszky Jánossal, a 2009-
es év Louis Braille emlékérmeseivel**Siketvakok világa – Siketvakok a világban**Siketvak világkonferenciát rendeztek
Ugandában**Jogi percek**Elfogadta az Országgyűlés a jelnyelvi
törvényt**Kishírek, érdekességek a nagyvilágból****Ünnep-várás****Könyvjelző**

Balázs Béla: A Csend, 2. rész

Humor-zsák**Fej-törő****Szerkesztői köszöntő**

Kedves Olvasóink!

Akár csak a lassan beköszöntő hideg, téli esték, mi is megérkeztünk a SzemFüles legfrissebb, idej utolsó, novemberi számával. Lapunk ezúttal kicsit rendhagyó formában kerül kiadásra, mivel a szeptemberi számban megismert és megkedvelt rovatok némelyike ezúttal, kivételesen hiányozni fog, ugyanis az év vége felé közeledve helyet biztosítottunk a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó írásoknak.

A decemberre való ráhangolódást „Ünnep-várás” rovatunk segítségével próbáljuk meghitté, bensőségesse tenni.

Az ünnepi készülődés mellett ezúttal is igyekszünk tájékoztatni Önöket az Egyesület életével kapcsolatos legfontosabb eseményekről, történésekről. Útjára indítunk egy teljesen új rovatot, „Mindennapjaink” címmel, melyben betekintést nyerhetnek az Egyesület különböző részlegein folyó munkába. Beszámolunk továbbá a Fehér Bot napi eseményekről, Gangl Tamás elnökünk Ugandában tett konferencia- látogatásáról, valamint az ahhoz kapcsolódó élményekről is olvashatnak. Jogi rovatunkból ezúttal a jelnyelvi törvény elfogadásával kapcsolatos, fontos információkhoz juthatnak, a kikapcsolódást pedig a „Humor-zsák” mellett egy kis rejtvény is segíti majd.

Szerkesztői csapatunk változatlanul írásra buzdítja Önöket, Kedves Olvasók! Továbbra is várjuk leveleiket, saját írásaikat az alábbi rovatok bármelyikébe: A „Kultúr-sarok”-ba verseket, novellákat, a „Saját tollamból” rovatba tanulságos igaz történeteket, saját élményeket, megtörtént eseteket, a „Humor-zsák”-ba pedig vicceket.

A fentiek mellett természetesen számítunk Kedves Olvasóink észrevételeire, ötleteire, véleményére, építő jellegű kritikáira is az újsággal kapcsolatban, amelyet szeretnénk,

ha az alábbi elérhetőségeken megosztanának velünk:

kikapcsolódást kívánni az Új SzemFüles második számának olvasásához!

E-mail: kpetner@gmail.com

Postacím: Siketvakok Országos Egyesülete
1111 Budapest, Kende utca 16.

Telefon: 06-30/480-2705

Bevezető soraim végén már csak egyetlen feladatom van hátra: magam és munkatársaim nevében szeretnék tartalmas, hasznos időtöltést, kellemes

Petner Katalin
Felelős szerkesztő

Házunk tája - Egyesületi hírek

Brüsszelben jártunk

Dr. Kósa Ádám, a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségének elnöke, európai parlamenti képviselő november 9. és 12. között, négy napon át összesen harminc siket, nagyothalló és siketvak embert - köztük Egyesületünk két tagját, Szedresi Annát és Velicsányi Tamást, valamint kísérőiket, Kedves Éda ügyvezetőt, illetve Nagy Adrienne jelnyelvi tolmácsot, szakmai vezetőt – látott vendégül az európai közösség politikai fővárosában, abból a célból, hogy az érintetteknek egyéni tapasztalataik születhessenek a Brüsszelben folyó munkáról.

Az Európai Parlament épülete Brüsszelben

November 10-én, kedden a Flamand Siketek Szövetségének (Fevlado) képviselői fogadták a vendégeket az „Észak Firenzéje”-ként is emlegetett városban, Gentben. Filip Verstraete, a Fevlado vezetője bemutatta azt a rendkívüli precizitással megszervezett, érdekvédelmi munkát, amely abból az alaptézisből táplálkozik, hogy a siket emberek kulturális és nyelvi kisebbséghez tartoznak. A résztvevők azt is megtudhatták, hogy a flamand siket közösség, amely Belgium öt északi tartományaiban él, négy-hatezer jelnyelv használót számlál.

Szerdán, a látogatócsoport az Európai Parlament épületében járt, ahol az EP-ről Polner Gergely tartott előadást, melyet jelnyelvi tolmácsok fordítottak. Nem sokkal ezután, az ülésteremben épp akkor pásztázták végig a karzatról a bent ülő magyar képviselőket a meghívottak, - külön figyelmet szentelve vendéglátójuk 455. számú helyének - amikor Václav Havel, egykori csehszlovák-cseh elnök részvételével ünnepélyes ülést tartottak az Unió tagállamainak képviselői.

Az EP ülésterme

Az utolsó estén szűk körű „munkamegbeszélés” zárta a brüsszeli látogatást, amelyet Kósa Ádám munkatervének bemutatása, valamint az Európai Parlament első siket képviselője irodai székének kipróbálása tett személyessé.

Az i-re a pontot a Surján László, Áder János és Deutsch Tamás európai néppárti képviselők társaságában elköltött vacsora tette fel.

A vacsorát követően kötetlen beszélgetés alakult ki siket fiatal és halló, tapasztalt politikus között, barátként üdvözölt flamand sorstársakkal, és a magyar, valamint a fogyatékossgal élő embereket képviselő Kósa Ádámmal, aki az európai szinten folyó érdekvédelmi munka megismertetéséért a jövőben is fogad látogatókat, abban a reményben, hogy nem csak magyar, de európai polgárként is közös céljaink vannak.

Európai Siketvak Találkozó 2010 nyarán, Németországban

A nagy hagyományokkal rendelkező Európai Siketvak Találkozó 1997-ben indult a cseh siketvakok kezdeményezésére és azóta majdnem minden évben megrendezésre került valamelyik európai országban. Legutóbb Egyesületünk rendezte meg 2008-ban, Sopronban, több mint száz résztvevővel és – büszkén állíthatjuk – nagy sikerrel. Az oroszországi siketvakok szerették volna 2009-ben megszervezni ezt a találkozót, azonban a gazdasági világválság miatt nem tudták vállalni, így ebben az évben elmaradt a találkozó. Azonban a következő évben a német siketvakok szervezik ezt a találkozót. Már javában folynak a programmal kapcsolatos előkészületek. A rendezvény az Európai Siketvak Unió 2009. márciusában, Budapesten tartott vezetőségi ülésén hozott döntés alapján új nevet kapott: Siketvakok Európai Rehabilitációs és Kulturális Hete. Az alábbiakban részletes tájékoztatást adunk a programról, valamint a részvétel feltételeiről:

A 2010. augusztus 2. és 8. között megrendezésre kerülő 12. Siketvakok Európai Rehabilitációs és Kulturális Hete szervezője és vendéglátója a Baden-Württembergi Siketvak Egyesület lesz.

A rendezvény helyszíne a Stuttgart közelében található sváb egyetemi város, Tübingen. Szállást két hotelben is biztosítanak a szervezők. A szobák kétágyasak, fürdőszobával, WC-vel ellátottak. Lehetőség van egyágyas szobákban való elhelyezésre is, felár mellett.

Az előzetes program szerint a helyi nevezetességek megtekintésén túl, kirándulásokat szerveznek több városba is: Ludwigsburg, Ulm, Bad Dürkheim, Gutach (Schwarzwaldbahn), Bad Urach és Beuren. A kulturális kirándulásokon kívül rehabilitációs programok is lesznek, amelyekről később adnak tájékoztatást, felvilágosítást a szervezők.

A részvételi díj, amely tartalmazza a szállást, teljes ellátást és a programok költségeit, kétágyas szoba esetén 450 euro fejenként, egyágyas szoba esetén 600 euro fejenként. A közép-kelet-európai régióból részt vevők részére lehetőség van legfeljebb 200 euro támogatás igénylésére, amelyet a rendezvény helyszínén, készpénzben, euroban fizetnek ki.

Akit érdekel a program és szeretne jelentkezni, kérjük, figyelmesen olvassa el a jelentkezés feltételeit és egyéb fontos információkat!

JELENTKEZÉS

Jelentkezési lap beszerzésére többféle módon is lehetőséget biztosítunk: Lehet kérni Gangl Tamástól, az alábbi elérhetőségek bármelyikén:

Email: gangltamas@gmail.com

Tel: 06-70/930-7549

vagy az Egyesület Információs Irodájában: 1111 Budapest, Kende utca 16., tel: 06-1-361-2007, de letölthető lesz honlapunkról, a www.siketvak.hu-ról is.

A jelentkezési lapot minden résztvevőre, így a saját hozzátartozóra (családtag, segítő) külön-külön kell kitölteni! Jelentkezést csak kitöltött jelentkezési lap esetén tudunk elfogadni!

A jelentkezési lap végén található Nyilatkozat aláírásával a jelentkező igazolja a feltételek megértését, valamint azok tudomásulvételét. E-mailben küldött jelentkezési lap esetén ez egyenértékű a Nyilatkozat aláírásával, a feltételek tudomásulvételével és megértésével!

Amennyiben a jelentkezési lap kitöltéséhez segítségre van szüksége, kérem forduljon bizalommal munkatársainkhoz!

A jelentkezési lapot érdemes mielőbb kérni és kitöltve visszaküldeni, hogy a legfeljebb 200 euro összegű támogatást mielőbb megigényelhessük a jelentkezők számára.

A jelentkezés határideje legkésőbb **2010. március 31.** A határidőn túli jelentkezéseket nem sajnós nem fogjuk tudni figyelembe venni!

Lehetőség van az Egyesületünktől függetlenül, egyénileg történő jelentkezésre is közvetlenül a német szervezőknél. Ebben az esetben a szükséges információkat kérésre továbbítom.

BEFIZETÉS

A támogatástól függetlenül, minden jelentkezőnek be kell fizetnie a 450 euro összegű részvételi díjat, amely durván 135 000 forint fejenként. Ez az összeg a kétágyas szobára vonatkozik, ami azt jelenti, hogy egy szobában két fő elhelyezésére kerül majd sor. Aki egyágyas szobára tart igényt, annak összesen 600 euro összegben kell a részvételi díjat fizetnie, amely durván 180 000 forint.

A részvételi díj tartalmazza a szállást, teljes ellátást és a programok költségeit, de nem tartalmazza az útiköltséget!

A befizetés módja:

- lehet egyénileg, átutalással közvetlenül a német szervezők által megadott számlaszámra. Ebben az esetben tőlem kérjen részletes információkat!

- csekken az Egyesület számlájára. Ebben az esetben két részletben kérjük a részvételi díj befizetését: az első részletet, fejenként 50 000, azaz ötvenezer forint előleget a kitöltött jelentkezési lap beküldésével egyidejűleg, de legkésőbb **2010. március 31-ig**. A fennmaradó rész összeg az euroárfolyamtól függően 2010. április elején kerül meghatározásra, melyet 2010. április 15-ig kell szintén csekken befizetni. Határidőn túli befizetéseket nem tudunk elfogadni, illetve egyéb részletfizetési lehetőséget nem áll módunkban biztosítani!

Az igényelt, legfeljebb 200 euro összegű támogatást, sikeres pályázat esetén, a résztvevők készpénzben, euroban, a rendezvény helyszínén fogják kézhez kapni.

UTAZÁS, ÚTIKÖLTSÉG

Az utazás történhet egyénileg autóval, busszal vagy akár repülőgéppel is a stuttgarti reptérre. A szükséges információkat kérésre megadjuk.

Csoportosan vonattal utazunk Tübingenig. A vonatok indulásáról és a gyülekezés időpontjáról később tájékoztatjuk a jelentkezőket.

A vonatjegyeket csoportosan fogjuk megvenni. A jegyek ára függ az euroárfolyamtól. A vonatjegy végleges árát befolyásolhatja a fogyatékos személyek utazásával kapcsolatos kedvezmény is. Ez nemzetközi járatok esetében azt jelenti, hogy a látássérült és a mozgássérült személyek esetében egy kísérővel gyakorlatilag 50%-os kedvezményben részesül. Ezért fontos, hogy siketvak résztvevőink rendelkezzenek vakigazolvánnyal.

Az útiköltség befizetését ezért csak később határozzuk meg és tájékoztatjuk erről a jelentkezőket. A jelenlegi árak szerint egy vonatjegy ára oda-vissza nagyjából 60 000 – 70 000 forint között van.

LEMONDÁS, VISSZATÉRÍTÉS

A részvétel lemondását csak írásban, indoklással lehet megtenni Gangl Tamás elnök felé!

2010. március 31-e előtt történő lemondás esetén a befizetett előleget maradéktalanul visszatérítjük.

2010. április 30-a előtti lemondás esetén a teljes befizetett összeget visszatérítjük, amint megkapjuk a német szervezőktől a befizetett összeget.

2010. április 30-a utáni lemondás esetén csak akkor és annyit tudunk visszafizetni, amennyit a német szervezők a lemondás tényének figyelembevételével hajlandóak visszafizetni. Tehát ebben az esetben nem tudunk garanciát vállalni a befizetett összeg visszatérítésére!

FONTOS KÉRÉS

Minden érdeklődőt arra kérünk, hogy a fenti feltételeket figyelembevéve döntsön részvételi szándéka felől! Mivel olyan nemzetközi programról van szó, ami nem a mi szervezésünk, ezért egyéni kéréseket, problémákat, bizonytalankodást nem áll módunkban figyelembe venni!

Az Egyesület semmilyen anyagi támogatást, engedményt nem tud nyújtani a részt venni szándékozóknak.

Egyesületünk az igényektől és anyagi lehetőségeitől függően 3-5 segítőt, jelnyelvi tolmácsot tud biztosítani a résztvevők számára. Ezért az a kérésünk, hogy ha van rá lehetőség, saját hozzátartozóval vegyen részt a programon!

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ, KÉRDÉS

További információért, vagy kérdéseivel forduljon bátran Gangl Tamáshoz az alábbi elérhetőségeken:

E-mail: gangltamas@gmail.com

Telefon: 06-70/930-7549

Gangl Tamás, elnök

Szarvaskendi nyári tábor

Elnézést kérünk Kedves Olvasóinktól, hogy az előző számunkban tett ígéretünkkel ellentétben még nem tudunk tájékoztatást adni a Szarvaskendre szervezett, jövő évi nyári egy hetes programunkról. A szállásadónál időközben vezetéváltás történt, így csak január folyamán kapunk árajánlatot. Az árajánlattól függően döntünk arról, hogy továbbra is Szarvaskenden szeretnénk-e megszervezni táborunkat, vagy új helyszínt keresünk, ezért szíves türelmüket kérjük, megértésüket pedig köszönjük!

Egyesületi klubdélután

2009. november 26-án, csütörtökön mézeskalácssütést tartottunk, melyen tagjaink közül többen részt vettek. Egy rövid bemutatkozást követően mindenki kézbe vehette a mézeskalács formákat, majd a begyúrt tésztaból elkezdhették kiszagatni a formákat.

Készülőben a mézeskalács

A mézeskalács illata és Kovács Pálék zenei bemutatója szinte pillanatok alatt karácsonyi hangulatot varázsolt. Mindenki jóízűen csemegézett az elkészült remekművekből, majd a közös délután jókedvű társasjátékozással ért véget. A megmaradt süteményeket hazavihették a lelkes résztvevők.

Játék közben

A szervezők (Kovács Márta, Katona Eszter, Kőszegi Dóra) szeretettel várnak minden kedves érdeklődőt a következő alkalommal is, melynek megrendezésére, előreláthatólag január közepén kerül majd sor.

Meghívó ismerkedési délutánra a Karácsony jegyében

Egyesületünk tagjaként bizonyára Önnek is eszébe jutott már, mennyire jó lenne nem csak levelezni, vagy SMS-ezni, hanem esetleg személyesen is találkozni, kötetlenül beszélgetni, vagy egyszerűen csak ismerkedni, együtt lenni a többi tagtárssal egy csésze tea, vagy egy pohár üdítő és némi aprósütemény mellett! Ha így van és szeretne részese lenni egy igazán jó hangulatú délutánnak, nos akkor köztünk a helye!

Ezúton szeretnénk meginvitálni Egyesületünk minden kedves tagját egy ismerkedéssel egybekötött, zenés, táncos, kötetlen, beszélgetős, társas összejövetelre a Karácsony jegyében! Az esemény időpontja: **2009. december 14., hétfő, délután 14-től 17 óráig**, helyszíne pedig a Vakok Általános Iskolájának Nádor terme lesz, (cím:1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 39.) ahova a belépés díjtalan! Fiatalokat, idősebbeket, egy szóval korhatár nélkül mindenkit, szeretettel hívunk és várunk! A rendezvény helyszínének megközelítésében munkatársaink természetesen örömmel segítenek, előzetes igénybejelentés esetén! Kíséréssel kapcsolatos kérésükkel forduljanak bizalommal Egyesületünk kísérőszolgálatának vezetőjéhez, Némethné Rikker Veronikához a 06-70/930-7547-es telefonszámon december 11-én, pénteken délig!

Mindennapjaink**Bemutatjuk a SVOE Jelnyelvi Tolmácsszolgálatát**

Ebben a rovatban szeretnénk lehetőséget biztosítani Kedves Olvasóinknak arra, hogy – a teljesség igénye nélkül - bepillantást nyerhessenek, egyúttal egy kicsit közelebbről is megismerkedhessenek az Egyesület egyes részlegein folyó munkával.

Sorozatunkban elsőként a Jelnyelvi Tolmácsszolgálat „mutakozik be”, melynek nyüzsgő és mozgalmas életéről, annak szakmai vezetőjével, a három gyermekes édesanyával, Nagy Adrienne-el beszélgettem:

SzemFüles: „Adrienne, tudnál mesélni nekem egy kicsit arról, hogy te hogyan, miként kerültél kapcsolatba a tolmácsolással, magukkal az érintettekkel, a siketvakokkal, később pedig az Egyesülettel?”

Adrienne: „Igen, persze! Annak idején, amikor a tolmácsképzőbe jártam a főiskolára a csoporttársaim között én voltam az egyedüli, akit nemhogy elijesztett, hanem sokkal inkább érdekelt a siketvak emberek élete, kommunikációs lehetősége, ezért elhatároztam, hogy ebből a témából fogok szakdolgozatot írni. Felkerestem Királyhidi Dorkát, aki vállalta, hogy konzulensként segítségemre lesz a készülő szakdolgozatnál. Nem

sokkal később Dorka révén kerültem kapcsolatba és ismerkedtem meg különböző mértékű látás-és hallássérüléssel egyszerre rendelkező emberekkel, többek között például Papp Gáborral és Komka Andrással.

Az ismerkedés legelején nagyon tartottam attól, hogy az érintettek nem fogják megérteni azt, amit én a tenyerükbe jelelek. De aztán az idő és az ismerkedés előrehaladtával kiderült, hogy a félelmem alaptalannak bizonyult. Kezdtem egyre jobban, egyre fesztelenebbül érezni magam ebben a különleges, nem mindennapi kommunikációs-helyzetben.

Mivel a siketvaksághoz kapcsolódóan hazai szakirodalomból – annak hiánya

miatt - ekkor még nem tudtam dolgozni, ezért rengeteg külföldi, elsősorban angol nyelvű szakkönyvet olvastam ebben a témában. Az angol szakmai anyagok böngészése, olvasása közben fogalmazódott meg bennem a szakdolgozat záró-gondolata: „Mennyire jó lenne, ha a külföldi minta és jó gyakorlat idővel Magyarországon is megvalósulhatna.” Mindez természetesen akkor még csak álomnak tűnt.

A harmadik gyermekem születését követő néhány hónapban kicsit kimaradtam a tolmácsolási gyakorlatból. Ebben az időszakban kerültem ismét kapcsolatba Dorkával, ám ezúttal ő keresett meg engem. Elmondta, hogy tervben van egy speciális jelnyelvi tolmácsszolgálat beindítása, kifejezetten siketvakok számára és az iránt érdeklődött, lenne e kedvem bekapcsolódni ebbe a kezdeményezésbe, munkába. Természetesen „igen”-t mondtam. Így lettem tagja a jelenlegi tolmács-csapatnak.”

SzemFüles: „Mennyien és mióta dolgoztok együtt itt, az Egyesület jelnyelvi tolmácsszolgálatánál?”

Adrienne: „Jelenleg hárman dolgozunk a tolmácsszolgálatnál. Györffy Miklósné, Ildikó kolleganóm került ide elsőként, ő 2007 májusában állt munkába szakmai vezetőként. Másik munkatársammal, Balogh Ibolyával pedig 2007 decemberében csatlakoztunk Ildikóhoz.”

SzemFüles: „Mennyi ügyfeletek volt a tolmácsszolgálat indulása idején és mennyien kérnek segítséget tőletek az utóbbi időben?”

Adrienne: „Kezdetben meglehetősen kevés kliensünk volt, akiknek a nagy része Ildikó révén szerzett tudomást a tolmácsszolgálat indulásáról és így került be a látóterünkbe. Majd lassan, de biztosan terjedni kezdett a jó hírünk, nem csak a siketvakok, de a siketek, valamint a nagyothallók körében is és ezáltal szinte napról-napra egyre több ügyfelünk lett, elkezdtünk gyarapodni, fejlődni. Ez a gyors ütemű növekedés ma

már azon a szinten tart, hogy kezdünk egy kicsit elláthatatlanná válni a kliensek felé. Bár igyekszünk és próbálunk minden, tolmácsolással kapcsolatban felmerülő igényt, speciális kérést kielégíteni, teljesíteni, ám ennek ellenére sajnos mégsem tudunk mindig, minden ügyfelünkkel annyi időt tölteni, amennyire valójában szüksége lenne.”

SzemFüles: „Te hogyan látod, milyen szépségei, esetleg árny-oldalai, nehézségei vannak a tolmács-hivatásnak?”

Adrienne: „Úgy tapasztalom, hogy ehhez a speciális, siketvakos területhez nagyon kevés tolmács tartja magát igazán bátornak, adott esetben jó szakembernek. A taktilis (kézből kézbe) jeleléstől - ami számunkra egy teljesen természetes kommunikációs-forma - például sok tolmács kollegánk idegenkedik. Ezt az idegenkedést mi valahogy értetlenül szemléljük a kolleganóimmal, hiszen számunkra ennek a hivatásnak épp abban rejlik a szépsége, hogy a siketvak ügyfelet abban az esetben is információhoz tudjuk juttatni, ha már csak igen kevés hallás-és még kevesebb látásmaradvánnyal rendelkezik. Mi így vagyunk képesek nem csak segíteni, de egyúttal örömet is szerezni azoknak az embereknek, akik szinte egész életüket részleges, vagy teljes csendben és sötétségben töltik.

A tolmácsolás nehézségeit, árny-oldalait talán egyetlen szóval tudnám a legjobban kifejezni: fárasztó. Nem csak fizikai, de szellemi értelemben véve is, hiszen ez a „közvetítői szerep” rengeteg mentális energiát igényel. A nehézség elsődlegesen abból a tényből adódik, hogy maga a kommunikációs folyamat egy siketvak ember esetében jóval lassabb, mint az egészséges emberek között. Egy-Egy hosszabb mondatot például adott helyzetben tudnunk kell lerövidíteni úgy, hogy az, az ügyfél számára megőrizze az eredeti jelentéstartalmat. A kommunikációt adott esetben az is lassíthatja, nehezítheti, ha esetleg a kliens nem ért, nem érez meg elsőre egy adott szót, vagy jelet, ami

egyáltalán nem az ő hibája. Ilyenkor szoktuk bevetni a „titkos fegyvert”, a megakadást előidéző szó, vagy kifejezés tenyérbe írását nyomtatott betűkkel. Azokban a helyzetekben, amikor olyan ügyfélnek tolmácsolunk, akit már régóta ismerünk, akivel hosszú ideje kapcsolatban vagyunk, gyakran előfordul, hogy előre „megbeszél”, úgynevezett egyezményes jelek használatával kommunikálunk. Ezek a bizonyos, a klienssel közösen „kitalált” jelek egy-egy fogalom jelölésére alkalmasak és ennek köszönhetően jóval gördülékenyebbé teszik számukra a kommunikációt.”

SzemFüles: „Melyek azok a speciális körülmények, amelyeket figyelembe kell venni a tolmácsolás során?”

Adrienne: „Ez minden esetben ügyfél, illetve környezet-függő. Egy Usher-szindrómás siketvak kliens esetében például az állapotától függően egyszerre több, lényeges szempontot is figyelembe kell venni. Figyelnünk kell mindenekelőtt a megfelelő fényviszonyok biztosítására. Legjobb, ha a fényforrás a tolmácsot világítja meg. Rendszerint maga az ügyfél tudja a legjobban: mi az a társalgási helyzet, ami a legalkalmasabb számára, ezért minden esetben hagyjuk, hogy maga az érintett válassza ki a számára legmegfelelőbb helyet például egy szobában. Végül, de nem utolsó sorban pedig tekintettel kell lennünk a jelelési térre, arra, hogy az információ-átadás a kliensnek megfelelő magasságban, megfelelő távolságból történjen.”

SzemFüles: „Nem is annyira régen, egy konferencia alkalmával volt lehetőségem munka közben, élesben is látni Benneteket. Akkor és ott figyeltem fel arra, hogy több órán keresztül, egymást folyamatosan felváltva tolmácsolatok. Ehhez kapcsolódóan szeretném megkérdezni: Mekkora az az idő-intervallum, amit folyamatos jeleléssel tölthettek, illetve van-e nemzetközileg szabályozott időkeret?”

Adrienne: „Hivatalosan nincs meghatározva, hogy egyszerre hány percet tolmácsolhatunk folyamatosan. Itt, nálunk, Magyarországon egy külföldi minta honosodott meg, amit nem csak mi, akik siketvakoknak tolmácsolunk, de a többi tolmács kollega is alkalmaz. Ez alapján a gyakorlat alapján elvileg húsz percenként kell, kellene váltanunk egymást ahhoz, hogy az információt teljes odafigyeléssel, száz százalékos hatékonysággal tudjuk közvetíteni, átadni az ügyfélnek.

A tolmácsolás folyamatos koncentrációt és teljes figyelmet igénylő feladat, ezért is fontos, hogy bizonyos időközönként lehetőségünk legyen egy kis pihenésre egy-egy hosszabb konferencia, vagy előadás alkalmával. Egész napos munkák esetében például az utóbbi időben már igyekszünk figyelni arra, hogy lehetőleg ne csak egy, hanem legalább két tolmács dolgozzon együtt, felváltva.”

SzemFüles: „Milyen kapcsolatban álltok az országban működő többi jelnyelvi tolmácsszolgálattal?”

Adrienne: „Minden megyei tolmácsszolgálattal igyekszünk élő információ-áramoltatást fenntartani még abban az esetben is, ha jelen pillanatban nincs tudomásuk siketvak személyről a saját, kizárólag hallássérült ellátottjaik körében. Mivel időről időre az országban működő szinte valamennyi tolmácsszolgálat egyre több megrendelést kap, ezért nagyon fontos, hogy kölcsönösen tudjuk segíteni egymás munkáját.”

SzemFüles: „Ha tegyük fel, én egy siketvak ügyfél lennék és hivatalos ügyintézéshez tolmácsra lenne szükségem, akkor az ügyintézés előtt hány nappal kellene jeleznem felétek az igényemet? Mi a gyakorlat ezzel kapcsolatban?”

Adrienne: „Általában arra szoktuk kérni a klienseket, hogy bárminemű, tolmácsoláshoz kapcsolódó igény esetén legalább két nappal korábban jelezzék felénk ezt a kérést, igényt. A gyakorlat

során azonban néhány esetben kénytelenek vagyunk szembesíteni az ügyfelet azzal a ténnyel, hogy ha nem jelzi felénk időben az igényét, akkor sajnos nem fogunk tudni tolmácsot biztosítani számára az általa megjelölt időpontra.”

SzemFüles: „Kik fordulhatnak Hozzátok tolmácsolással kapcsolatban, illetve miben tudtok segítséget nyújtani a Benneteket felkereső ügyfeleknek?”

Adrienne: „Elsősorban siketvak kliensek megkeresését, jelentkezését várjuk. Nekik abban tudunk segíteni, hogy az egyénekenként eltérő látás-és hallásállapotot figyelembe véve, ehhez kapcsolódóan pedig az egyéni igényeket szem előtt tartva, ezekhez igazodva, igyekszünk speciális kommunikációs módszereket biztosítani a tolmácsolás során, úgy mint: kéz a kézbe jelelés, szájról olvasás, Braille ABC kézbe írása, Lorm ABC használata, nyomtatott nagybetűk kézbe írása.

Egyesületünk tagjai ingyenes tolmácsolást vehetnek igénybe többek között önkormányzati, postai, banki ügyintézéshez, kérelmek megírásához, levelek értelmezéséhez, telefonos ügyintéзésekhez, továbbá foglalkoztatáshoz kapcsolódó ügyeik intézéséhez. Segítséget nyújtunk egészségügyi ellátások igénybevétele esetén, családot érintő események, például szülői értekezlet, nevelési tanácsadás, speciális pedagógiai ellátás esetén is. Szolgáltatásunk igénybe vehető még az alábbi területeken: Közép- és felsőfokú tanulmányok folytatása, szakképzés, felnőttoktatás, korrepetálás, egyházi és közéleti események, szabadidős tevékenységek, valamint államigazgatási eljárások. A fentieket összefoglalva azt mondhatom: Igyekszünk minden területen jelen lenni és megkönnyíteni az önálló életvitel kialakítását.

Tolmácsolással kapcsolatban, siketvak ügyfelek mellett felkereshetnek bennünket siketek és nagyothallók is.”

SzemFüles: „Vannak-e olyan siketvak ügyfeleitek, akiknek Ti tanítatok jelnyelvet?”

Adrienne: „Nem, nincsenek, mivel mi tolmácsok nem tanítunk, viszont a kommunikáció folyamatának segítségével aktívan részt veszünk. Jelenleg például Takács Aladárt és Velicsányi Tamást Királyhídi Dorka tanítja egy fajta speciális kommunikációra, az úgynevezett kéz a kézbe jelelésre, melynek során mi, egyfajta kommunikációs-csatornaként vagyunk jelen. Mindkét ügyfél nagyon ügyes, viszonylag hamar elsajátították a kézből kézbe jelelés fortélyait.”

SzemFüles: „Hol, hogyan, milyen forrásokból szerezhetnek információt a tolmácsszolgálat működéséről, a szolgáltatás igénybevételének feltételeiről az érdeklődő érintettek?”

Adrienne: „Siketvak ügyfeleink elsődlegesen a rehabilitációs folyamat során, az Egyesület rehabilitációs csoportján keresztül jutnak el hozzánk, így jellemzően a rehabilitáció területén dolgozó kollégáinktól kapják meg az első információkat a tolmácsszolgálattal kapcsolatban. Siketek és nagyothallók körében általában „szájhagyomány útján” terjed a tolmácsszolgálat híre. De olyan eset is gyakran előfordul, hogy ha valahol már előzőleg tolmácsoltunk és elégedettek voltak velünk, akkor a következő alkalommal is bennünket hívnak, szakzsargonnal élve: hozzánk adják le a rendelést.

Természetesen elérhetőek vagyunk az interneten a www.siketvaktolmacs.hu weboldalon keresztül, ahol többek között a szolgáltatás igénybevételének feltételeiről

is tájékozódhatnak az érintettek. Rendelkezünk továbbá szórólappal is, amelyeket leginkább hivatalokban, intézményekben szoktunk elhelyezni tájékoztató-jelleggel.”

SzemFüles: „Szakmai vezetőként hogyan látod a tolmácsszolgálat jövőjét?”

Adrienne: „Tervben van egy az Egyesület rehabilitációs részlegéhez sokban hasonlító, módszertani központ kialakítása. Szeretnénk elérni továbbá, hogy minden, vidéki tolmácsszolgálatnál idővel legyen legalább egy olyan tolmács, aki adott esetben vidéken élő siketvak ügyfélnek tolmácsolást vállal, ehhez azonban mindenekelőtt a tolmács-kollegák felkészítésére, képzésére lesz majd szükség. De ennek a nagyszabású tervnek a megvalósítása jelenleg még várat magára. Bár reméljük, már nem sokáig.”

SzemFüles: „Lenne-e esetleg egy olyan rövid történeted, amit szívesen megosztanál az olvasókkal?”

Adrienne: „Igen, van, amit szeretnék elmesélni, bár ez nem is igazán történet, hanem sokkal inkább egy szomorú, részemről megoldásra váró helyzet: Annak idején még Dorka révén megismertem egy bácsit, aki néhány évvel ezelőtt ép látású és hallású emberként egyszerre veszítette el mind a látását, mind pedig a hallását. Sokszor meglátogattam őt az idősök otthonában, de mivel ő sem a jelnyelvet, sem pedig a Braille ABC-t nem ismeri, ezért csak úgy tudtam vele kommunikálni, hogy nyomtatott betűket írtam a tenyerébe,

ami igencsak lassúvá tette a „beszélgetéseinket”. Amikor a tolmácsszolgálat elindult és még kevés ügyfelünk volt, heti rendszerességgel jártam hozzá és úgy láttam, ez megnyugvást jelentett neki. Sajnos azonban az utóbbi időben egyre ritkábban, nagyjából kéthavonta jutok el hozzá, akkor is csak rövid időre, mert mindig rohannom kell valahova és ezt nehezen élem meg.”

SzemFüles: „Az interjú végére tartogattam az egyik, talán legfontosabb kérdést: *Hogyan tudják felvenni Veletek a kapcsolatot az érintettek?*”

Adrienne: „A világháló segítségével elérhetőek vagyunk e-mailben a svoe@jtsz.hu e-mail címen, msn-en keresztül a svoejtsz@hotmail.com – on , Skype-on pedig a [svoetolmacs](https://www.facebook.com/svoetolmacs) azonosító segítségével lehet kapcsolatba lépni velünk. Telefonon is fogadjuk és várjuk a tolmácsolással kapcsolatos igényeket a 06-1/361-2007-es vezetékes, valamint a 06-70/930-7247-es mobil telefonszámon. De felkereshetnek bennünket ügyfélfogadási időben, hétfőtől péntekig, reggel 9-től 13 óráig személyesen is az Egyesület irodájában, melynek címe: 1111 Budapest, Kende utca 16.”

Szerkesztő

A Fehér Bot ünnepén

Összefoglaló a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének Fehér Bot napi rendezvényéről és beszélgetés Helesfai Katalinnal, valamint vitéz lovag Rithnovszky Jánossal, a 2009-es év Louis Braille emlékérmesével

Idén, október 15-én is sor került a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének Hermina úti székházában a Fehér Bot nemzetközi napja alkalmából rendezett ünnepségre.

Az esemény házigazdájának szerepét ezúttal az egyik kereskedelmi rádió műsorvezetője, Jáksó László látta el. A rendezvény keretében, 10 órától dr. Szőke László, az MVGYOSZ elnöke, valamint dr. Micserics József, az Országos Hivatal vezetője tartott sajtótájékoztatót a Szövetséget, ezen keresztül pedig a tagságot érintő aktuális kérdésekről, problémákról. A 2010-es költségvetés helyzetének kapcsán elhangzott: Az MVGYOSZ jövőre 173,4 millió forintból gazdálkodhat majd, ami bár jóval kevesebb, mint az idejéig támogatás, mégis több, mint a korábban kilátásba helyezett, mindössze 50 millió forintos állami költségvetési támogatás. Ezzel sikerült elkerülni a Szövetség ellehetetlenülését és megszorításokkal ugyan, de a szervezet képes lesz tovább működni.

A képen balról jobbra: Jáksó László, rádiós műsorvezető; dr. Szőke László, az MVGYOSZ elnöke; valamint dr. Micserics József, hivatalvezető

A bértámogatási-rendszerrel, valamint az MVGYOSZ szolgáltatásaival – elsősorban a hangos könyvek, tankönyvek előállításának alakulásáról, valamint a segédeszköz ellátás várható helyzetéről – kapcsolatos változásokról dr. Micserics József számolt be a sajtótájékoztató résztvevőinek.

Az elnöki és hivatalvezető beszámolókat követően sor került több szervezettel is együttműködési megállapodás megkötésére, majd a sajtótájékoztató után

ezen megállapodások aláírására: A jövőben az MVGYOSZ-el együttműködni kívánó szervezetek – a Police Taxi Kft., amely vállalja látássérült emberek kedvezményes szállítását, a Magyar Posta Zrt., amely kezdeményezi a látássérültek ügyintézésének megkönnyítése érdekében a mielőbbi akadálymentesítést, valamint a Cartographia Tankönyvkiadó Kft., amely speciális eljárással készülő földrajzi atlaszok segítségével igyekszik hozzájárulni a látássérült diákok oktatásának megkönnyítéséhez – képviselői mutatták be röviden összefoglalva szolgáltatásaik lényegét.

Ezt követően bemutatásra került a „Szabad Szerda” kezdeményezés, melynek lényegéről, annak megálmodói és életrehívói, a „Szépkézláb Szépség és EgészségSzalon” munkatársai, M. Szabó Anikó manikűr-pedikűrös, valamint Fóti Péter reflexológus, a Szalon vezetője tartott rövid ismertetőt.

A rendezvény első részében került sor a cseh nemzetiségű AAGroup művészegyület 4 tagja által készített, tapintható bőr képekből összeállított kiállításának megnyitójára. A cseh művészek képei kétszáz éves technikával, marhabőrre készültek, s olyan, jól tapintható alakzatokat ábrázolnak, amelyeket a vak emberek is könnyen felismerhetnek ujjuk segítségével. Ezek a tapintható képek különleges érzést, élményt jelentenek a látássérültek számára, hiszen nem pusztán elképzelniük kell egy ismertető szöveg alapján a műveket, hanem meg is érinthetik azokat, s így találkozhatnak a bőrrel, a fával, vagyis a természetes anyagokkal, ezáltal pedig megtapasztalhatják azok felhasználási lehetőségeit.

A tárlat egy hónapon keresztül, október 15. és november 19. között volt megtekinthető a Szövetség székházának Hermina termében.

Németh Tamás a kiállítás egyik képe, a bőrből készült „Kormánykerék” előtt

A tárlat-megnyitó után Tímár Péter filmrendező, a „Mozgóképek Mindenkié Munkacsoport” vezetője kapott szót: A neves filmrendező beszámolt arról, hogy munkatársaival a Fehér Bot napjára sikerült elkészíteniük Makk Károly „Liliomfi” című, klasszikus alkotásának hangos alámondás - narráció – segítségével vakok számára is élvezhetővé tett változatát. Tímár Péter beszédében kiemelte: Ezzel a filmmel szeretnék felhívni a figyelmet a vakok és gyengénlátók azon elemi jogára, hogy a magyar és egyetemes filmtörténet alkotásait számukra is hozzáférhetővé kell tenni. A munkacsoport jövőbeni terveinek említése kapcsán elmondta, hogy mint egy nagy adósság törlesztéseként szeretnék a magyar filmtörténet kiemelkedő alkotásait és nagy közönségsikert aratott darabjait vakok számára is mielőbb elérhetővé tenni. Szorgalmazzák továbbá egy olyan jogszabály megalkotását, amely arra kötelezné a DVD forgalmazókat, hogy az újonnan megjelenő műsoros lemezeket tegyék kötelezővé a narrátoros vetítés lehetőségének elérhetőségét.

Egy rövid kávészünetet követően, 11 órától folytatódott a rendezvény és kezdetét vette az esemény ünnepi része: dr. Szőke László elnök megnyitó beszéde után sor került a cseh művészek által kizárólag erre az alkalomra készített alkotásának

ünnepélyes átadására: a bőr képet, amely az MVGYOSZ logóját ábrázolja köszönetnyilvánításképpen vehette át a Szövetség elnöke. A cseh művészek ezzel fejezték ki tiszteletüket, örömeiket és hálájukat, ugyanis hazájukon kívül másutt még nem rendeztek kiállítást ezekből az alkotásokból, először a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségébe hozták el különleges képeiket.

Az ajándék bőr-kép átadásának pillanata

Majd az ünnepség a Louis Braille emlékérmek átadásával folytatódott. Az ideai kitüntetettekkel, Helesfai Katalinnal és vitéz lovag Rithnovszky Jánossal beszámolónk végén olvashatnak interjút. A Fehér Bot napi rendezvény ünnepi hangulatának megteremtéséhez hozzájárult még Krizbai Teca páratlan szépségű énekhangja, Németh Tamás és felesége, Berta Edina zongorajátéka, valamint Ézsiás László szavalata.

A zongoránál Németh Tamás és felesége, Berta Edina

Az állófogadást követően az érdeklődők megtekinthették Makk Károly, „Liliomfi” című klasszikus filmjének, látássérültek

számára narrációval ellátott változatát, amely nagy sikert aratott az érintett résztvevők körében.

A Fehér Bot napjához kapcsolódóan a közelmúltban készítettem interjút Helesfai Katalinnal és vitéz lovag Rithnovszky Jánossal, az idei Louis Braille emlékérmesekkel. Az alábbiakban a velük rögzített beszélgetést kísérheti figyelemmel a Kedves Olvasó:

SzemFüles: „Különleges és nagy megtiszteltetés számomra, hogy a vakok nevelésének, oktatásának egyik kiemelkedő személyiségével, mondhatni legendájával, Helesfai Katalinnal van lehetőségem beszélgetni. Kedves Kati, megtennéd, hogy mindazok kedvéért, akik esetleg eddig még nem találkoztak veled mesélsz egy kicsit az életutadról, munkásságodról?”

Kati: „Persze, szívesen mesélek! Az életutam nagyon egyszerű, a magam részéről úgy tartom: nincs benne semmi különleges. 1968-ban végeztem az egri Tanárképző Főiskola magyar-történelem szakán. Pedagógiai pályafutásomat a Nagyothallók Általános Iskolája és Nevelőotthonában kezdtem. Közben a gyógypedagógiai főiskolán elvégeztem a hallássérültek pedagógiája és a logopédia szakot, később pedig diplomát szereztem látássérültek pedagógiája szakon is. Tizenhét évet töltöttem a Nagyothallók Iskolájában. Ezalatt az idő alatt magyar irodalom és nyelvtan tankönyveket készítettem felső tagozatos, siket gyerekek számára, de emellett szerveztem például szabadidős programokat, tábortokat is. Az intézményben töltött utolsó három évben az Országos Pedagógiai Intézet szaktanácsadójaként is dolgoztam. Ennek köszönhetően élő kapcsolatba kerültem az ország szinte valamennyi, hallássérültekkel foglalkozó intézményével.

1985-ben kerültem a Vakok Általános Iskolája és Diákotthonába, ahol egy évig igazgatóhelyettesként, majd 1986-tól húsz éven át, igazgatóként vezettem az intézményt.

Az iskola vezetőjeként első perctől kezdve arra törekedtem, hogy a vakok oktatásával

kapcsolatos tapasztalatokra, hagyományokra építsek. A változtatásokat a kor követelményeihez igazodva, az intézményt nem felforgatva, türelmesen igyekeztem véghezvinni. Pedagógus kollegáimmal közös, speciális gyógypedagógiai munkánk kiemelkedő eredményeiként szeretném megemlíteni, hogy a halmozottan sérült, vak gyermekek tagozatának kialakítását követően, 1993-tól iskolánk felvállalta siketvak gyermekek oktatását, fejlesztését is. Emellett 1994-től elindult az integrációban tanuló vak diákok és helyi tanáraik munkáját segítő utazótanári szolgálat is, amely 2003-ra Módszertani Központtá fejlődött és napjainkban is igen komoly szakmai eredményekkel büszkélkedhet. A fentiek mellett 1987-ben először a tanulásban akadályozottak számára, majd 1992-ben az értelmileg akadályozottak részére, 1995-ben pedig azoknak az általános iskolát végzett tanulóknak a számára, akik integrált szakoktatásban nem tudtak, vagy nem akartak részt venni, elindítottuk a szakiskolai képzést is. A dinamikus fejlődés azonban nem csak és kizárólag az oktatás terén, de az intézmény külső és belső „átalakításán” is tükröződött: A Fővárosi Önkormányzat által finanszírozott munkálatok 1986-1994-ig tartottak. A belső átépítéseknek köszönhetően otthonosabbá, sokkal korszerűbbé váltak a tantermek, a diákotthon, sőt az óvoda egésze is teljesen megújult. Felszereltségük minden korszerű igényt kielégít. Az átépítés során lehetőség adódott egy lakásotthon kialakítására, amely 1998 óta működik és ugyanebben az évben került sor az uszoda átadására is.

Mindaz a fejlődés, ami húsz éves, igazgatói pályafutásom ideje alatt megvalósult, nem jöhetett volna létre, ha nem állt volna mellettem, mögöttem egy olyan kollektíva, amelynek tagjai mindenben támogattak és mindig a segítségemre voltak. Ebben az esetben nem csak a vezetőségi munkatársakra, vagy a pedagógus kollegákra gondolok, hanem az intézmény valamennyi dolgozójára, akiknek a támogatása nélkül bizony félkarú óriás lettem volna.”

SzemFüles: Bár 2006. augusztus 1-jén nyugdíjba vonultál, de ha jól tudom, azóta is aktívan tevékenykedsz. Hol, milyen területen segíedsz és jut-e idő a pihenésre?”

Kati: „Nagy megtiszteltetés volt számomra, amikor a Siketvakok Országos Egyesületének főtitkára, Királyhidi Dorka felkért rá, hogy vegyek részt az Egyesület munkájában. Hallás- és látássérült szakos gyógypedagógusként ezzel a felkéréssel mintegy megkoronázva éreztem gyógypedagógusi pályafutásomat. A hallás-és látássérültek oktatása, nevelése terén megszerzett szakmai tapasztalataim révén igyekeztem – és a háttérből igyekszem még ma is – segíteni az Egyesület munkáját.

Képviselője és kuratóriumi tagja vagyok a Vakok Lakásgondjainak Megoldását Támogató Alapítványnak, valamint a „Szól a szív...” Alapítványnak. Mind emellett azért természetesen pihenésre is jut időm. Nagyon szeretek kertészkedni.”

SzemFüles: A kitüntetésedhez kapcsolódóan szeretném kérdezni: Hogyan reagáltál, milyen érzések kerítettek hatalmukba, amikor megtudtad, hogy az idén Te leszel az egyik Louis Braille emlékérmes?”

Kati: „A Vakok Iskolájában eltöltött 21 éves pályafutásom során mindvégig arra törekedtem, hogy az úgynevezett társ-intézményekkel, a budapesti és debreceni Gyengénlátók Általános Iskolájával, a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai

Főiskolával, valamint a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségével, illetve annak taggyegeteivel és ezen intézmények vezetőivel is jó kapcsolatot tartsak fenn, mind intézményvezetői, mind pedig magánemberi viszonylatban. Nagy tisztelettel emlékszem vissza többek között Dr. Méhes József-re a Vakok Iskolájának nemrégiben elhunyt, egykori igazgatójára, Erhartné dr. Molnár Katalin MGVYOSZ főtitkár asszonyra, akiknek mind iskolaigazgatóként, mind emberileg sokat köszönhetek.

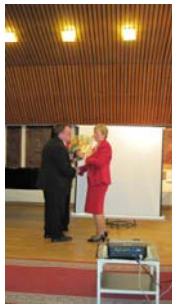
Amikor először értesültem arról, hogy megkapom ezt a kitüntetést, bevallom őszintén, kicsit csodálkoztam. Felmerült bennem a kérdés: „Vajon miért éppen én és egyáltalán mi okból kapom, hiszen 2006 óta nyugdíjas vagyok. Ezek szerint a Szövetségből valaki figyelhetette a munkámat?” Az ezt követő pillanatokban azonban már meleg, jóleső érzés kerített hatalmába, amit annak a felismerésnek köszönhettem, hogy nem feledkeztek meg rólam. Bár nagy megtiszteltetésnek éreztem magát a jelölést, mégis elkezdtem „nyomozni”, ugyanis kíváncsi voltam arra: „Vajon kinek juthatott eszébe maga a felterjesztés?” A „nyomozás” során végül sikerült kiderítenem, hogy egykori tanítványaim, illetve a Vakok és Gyengénlátók Közép Magyarországi Regionális Egyesülete részéről érkezett az előterjesztés. Számomra a hosszú évek során pedagógusként végzett munkámnak nem is lehetett volna annál nagyobb elismerése, mint amit ezen az emlékérmén keresztül egykori diákjaimtól kaptam. Nagyon boldog voltam és örültem annak, hogy átvehettem ezt a kitüntetést.”

SzemFüles: „Mikor tudtad meg, hogy az emlékérmre vitéz lovag Rithnovszky Jánost is felterjesztették és így egyszerre vehetitek majd át ezt a jeles kitüntetést?”

Kati: „Először a júliusi, Vakvezető Kutyakiképző Iskola tanpálya-avató és névadó ünnepségén hallottam „kósza híreket” arról, hogy Jánossal együtt kitüntettek leszünk. Aztán a

közelmúltban János felhívott telefonon és megkérdezte: „Katikám, tudod-e, hogy egyszerre leszünk Braille-emlékermesek?” Ekkor tudatosult bennem végérvényesen, hogy János lesz a másik kitüntetett, aminek szívből örültem. A díj átadására szóló, hivatalos meghívót végül dr. Szőke Lászlótól, az MVGYOSZ elnökétől kaptam meg, levélben, magát az emlékérmét, valamint a hozzá tartozó oklevelet pedig október 15-én vehettem át a Szövetség Fehér Bot napi ünnepségén ”

Helesfai Katalin átveszi a Louis Braille emlékérmét dr. Szőke Lászlótól

Az Új SzemFüles szeptemberi számában megjelent mély-interjú követően a Braille emlékérem odaítélése, majd átvétele kapcsán októberben ismét meglátogattam vitéz lovag Rithnovszky Jánost, akivel ezúttal a kitüntetéséről beszélgettem:

SzemFüles: „János, mikor tudtad meg és hogyan fogadtad a hírt, hogy jelöltek erre a rangos elismerésre?”

János: „1954 óta folyamatosan a vakokért, a vak-ügyért, az elesettekért dolgoztam és dolgozom, mind a mai napig. Amikor 1953-ban beléptem a Vakok Szövetségébe attól a pillanattól kezdve aktívan részt vettem – és veszek még ma is - a Szövetség életében. A vakokért végzett munkához kapcsolódóan Mitrovác Miklóst, mint példaképemet szeretném megemlíteni, kiemelni, ugyanis neki volt köszönhető, hogy a vak sorstársak elhelyezkedési lehetőséghez jutottak a távbeszélő központok kezelésének területén. Mivel hadirokkanttá válásom után saját bőrömön tapasztaltam, mit is

jelent sérült embernek lenni és mit jelent az, ha az ember értelmes, valódi segítséget kap, épp ezért igyekeztem részese lenni minden olyan kezdeményezésnek, amelyet helyesnek ítéltem és amelyről úgy láttam, hogy a sérült emberek ügyét jó irányba viszi. Ennek volt köszönhető, hogy Magyarországon elsőként komolyan foglalkozni kezdtem a vakvezetőkutya képzéssel a Szövetségen belül életre hívtam az esztrád együttest, amelynek volt külön irodalmi és kabarészínpada is. Mind emellett cikkeket írtam a Vakok Világába, valamint a kutya újságba. Később megalakítottam a Vak Horgászok Üzemi Horgászegyesületét és igyekeztem mindig jelen lenni, segíteni a sorstársaimnak. Mindig a vak emberek ügyét helyeztem előtérbe és ez ma sincs másként. A kutyaiskola megalapítását követően felterjesztettek Loius Braille arany fokozatú emlékéremre, amit annak idején az iskola kivitelezésében segédkező munkatársakkal együtt vehettem át.

Arra, hogy az idén is megkapom ezt a kitüntetést először dr. Micserics József, az MVGYOSZ hivatalvezetője tett utalást még a nyár folyamán, a csepeli Vakvezetőkutyakiképző Iskola tanpályájának átadó-és egyben névadó ünnepségén. Bár nem tudtam, de azért sejtettem, miről is lehet szó. Erről azonban nem beszéltem senkinek. Azzal viszont tisztában voltam, hogy a hivatalvezető azok közé az emberek közé tartozik, akik ígéretés helyett inkább a teljesítésre helyezik a hangsúlyt. Aztán két héttel az átadó ünnepség előtt megkaptam a meghívót a Fehér Bot napi rendezvényre. Legnagyobb meglepetésemre nem sokkal az ünnepélyes átadó előtt már a Vakok Világában is megjelent, hogy az MVGYOSZ elnöksége megszavazta az idei Braille emlékérmesek névsorát. Az újságban megjelent cikk nyomán arra számítottam, hogy Helesfai Katin és rajtam kívül másik három ember is részesülni fog ebben a kitüntetésben. Így összesen öten kaptunk volna Braille emlékérmét, de végül nagy meglepetésemre csak ketten

kaptunk. Aztán az ünnepség előtt egy héttel megérkezett a hivatalos levél, melyben arra kértek, hogy a díj-átadás végett feltétlenül jelenjek meg az október 15-i ünnepségen.”

SzemFüles: „Hogyan fogadtad a hírt, hogy Helesfai Katalinnal egyszerre veheted majd át az emlékérmet?”

János: „Rendkívül büszke vagyok rá, hogy érdemesnek tartottak arra, hogy Helesfai Katalival egyszerre lettem felterjesztve és vele egyszerre vehettem át ezt a díjat, mert az én szememben ő a vak-ügy egyik legelkötelezettebb képviselője. A vak-ügy mellett a siketvakokért is rengeteget tett és tesz a mai napig ezért külön tisztelem,

felnézek rá és örülök annak, hogy együtt vehettük át ezt az elismerést.”

vitéz lovag Rithnovszky János a Braille emlékérem átadásakor

Mindkét díjazottnak ezúton is szívből gratulálunk ehhez a rangos elismeréshez és kívánunk mindkettőjüknek további jó egészséget!

Az összeállítás fényképeit Asztalos Ágnes készítette.

Szerkesztő

Siketvakok világa – Siketvakok a világban

Siketvak világkonferenciát rendeztek Ugandában

Több mint negyven ország részvételével, idén Ugandában került megrendezésre a **9. Helen Keller Világkonferencia**, illetve a **Siketvakok Világszövetségének (WFDB) 3. Közgyűlése**, október 23. és 27. között. Hazánkat a **Szociális és Munkaügyi Minisztérium** támogatásával **Gangl Tamás**, Egyesületünk elnöke képviselte, kísérője, segítője pedig **Konner Eszter** munkatársunk volt.

Az alábbiakban Gangl Tamás összefoglalóját olvashatják az ugandai eseményekről:

Október 22-én igencsak hűvös volt a hajnal, amikor Brüsszelbe tartó gépünk Ferihegyről felszállt. A Brüsszelből induló, ugandai járat közel nyolc órás repülőutat megtéve először az egykori belga gyarmat, Ruanda fővárosában, Kigaliban szállt le, majd onnan egy bő félórás ráadással érkezünk Uganda nemzetközi repterére,

Entebbébe. Entebbe tulajdonképpen a Viktória-tó partján fekvő település Uganda fővárosától, Kampalától körülbelül 30 kilométerre.

Már leszállt az este, de a hőmérséklet kellemes volt. A levegőt igen pársnak találtam és valami számomra

addig ismeretlent, meghatározhatatlant fedeztem fel benne, amit egyszerűen csak úgy nevezek: „afrikai levegő”.

A reptéren taxi várt bennünket, amivel jó egy órás utat tettünk meg Kampalán keresztül a fővárostól 12 kilométerre, a Viktória-tó partján található Munyonyoig, ahol a Speke Resort nevet viselő szállodában kerültünk elhelyezésre. A szállás tulajdonképpen a Viktória-tó mellett, egy hatalmas területen elhelyezkedő, több hotel- és konferenciaépületből, étteremből, lovardából álló üdülőterület, amely még saját kikötővel is rendelkezik a tavon.

Bár a Helen Keller Világkonferencia október 23-án kezdődött, az azt megelőző két napban már jelentős események zajlottak a konferencia helyszínén. Az Európai Siketvak Unió és a Latin-Amerikai Siketvak Szövetsége után Ugandában megalakult az Afrikai Siketvak Szövetsége is. Ez a kontinentális összefogás új távlatokat nyit az afrikai siketvakok számára, érdekeik érvényesítésében, életminőségük javításában.

A világkonferencia első napján elsőként Lex Grandia, a Siketvakok Világszövetségének elnöke tartott előadást a Fogyatékkal Élő Személyek Jogairól szóló ENSZ Egyezményről és annak menetéről, rendszeréről, arról milyen kötelezettségei vannak a nemzetállamoknak az Egyezmény kapcsán, illetve, hogy az érintettek, azaz a fogyatékkal élők, köztük a siketvakok, hogyan és milyen intézményeken keresztül tehetnek panaszt az ENSZ felé, ha kormányuk nem teljesíti az Egyezményben foglaltakat. Grandia azonban többször is hangsúlyozta, hogy törekedni kell az együttműködésre a kormányokkal, és nem csak panaszkodni kell a kormánynak arról, hogy mi nem jó, hanem megoldási javaslatot is tudni kell kínálni a problémákra.

Riku Virtanen, az emberi jogokban jártas finn siketvak jogász előadásában arról beszélt: hogyan, miként használhatják fel az Egyezményt a civil szervezetek kampányaikban a fogyatékkal élők jogaiért.

A két előadást követően hangzottak el a megnyitó beszédek. Agnes Abukito, az Ugandai Siketvakok Egyesülete nevében köszöntötte a konferencia résztvevőit, és köszönetet mondott Lex Grandiának, hogy lehetőséget adott az ugandai egyesületnek, hogy megrendezhesse ezt a számukra is óriási jelentőséggel bíró rendezvényt. (Zárójelben jegyzem meg, hogy a Siketvakok Világszövetség 2005-ben Finnországban tartott Közgyűlésén hozott döntése alapján eredetileg Dél-Afrika adott volna otthont ennek a konferenciának, azonban pénzügyi nehézségeik miatt ők lemondtak annak megrendezéséről. Lex Grandia azonban ragaszkodott ahhoz, hogy egy afrikai országban rendezzék meg a konferenciát, így esett a választás Ugandára.) Abukito beszédéből megtudtuk, hogy Ugandában, de Afrikában általánosságban is, a siketvakság kialakulásának egyik legfőbb oka a rubeola fertőzés, ezért egyesületük elsődleges célja, a rubeola fertőzés visszaszorításáért való küzdelem Ugandában és egész Afrikában. Az ugandai himnusz és tiszteletadás kíséretében érkezett meg az ugandai köztársasági elnök, H.E. Yoweri Kaguta Museveni. Egyébként a konferenciával egyidőben és helyen tartotta az Afrikai Unió az elnöki csúcstalálkozóját, így az egész területen sok fegyveres katona vigyázott a magas szintű delegációk biztonságára, ezzel együtt pedig a mi biztonságunkra is. A köztársasági elnök beszédében kiemelte, hogy az ugandai parlament is ratifikálta a Fogyatékkal Élő Személyek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, és maga is arra törekszik, hogy az Egyezmény szellemében biztosítsa az Ugandában élő fogyatékos személyek, beleértve a siketvakok jogait is.

A konferencia helyszíne

Az első nap végén a Louis Braille születésének évfordulója alkalmából tartott megemlékezésen Lex Grandia beszélt a Braille-írás fontosságáról, annak jelentőségéről és fejlődéséről, amelyhez a technikai eszközök fejlődése is nagymértékben hozzájárult. A megemlékezés keretében Shinichiro Kadokawa, a Japán Siketvak Egyesület részéről tartott bemutatót az ujj-Braille kommunikációs módszerről, amely nagyon népszerű a japán siketvakok körében. Az ujj-Braille módszert úgy kell elképzelni, mintha az ujjak a Braille írógép billentyűi lennének, azaz a két kézfejen a mutató-, középső és gyűrűsujj adja a Braille billentyűzetnek megfelelő három-három billentyűt. A tolmács a Braille-pontoknak megfelelő kombinációban érinti a siketvak ujjait, aki így tudja követni a kommunikációt. A módszer gyors tolmácsolást tesz lehetővé és azok körében is alkalmazható, akik a Braille kézbe írt változatát nehezebben érzékelik.

A japán ujj-Braille-módszer bemutatója

A konferencia második napja az úgynevezett „workshop”-okkal – nevezhetnénk kiselőadásoknak is –

folytatódott. A párhuzamosan három-négy előadás közül elsőként Linda Erikson, svéd siketvak előadását hallgattam meg arról, hogyan használják fel az Egyezményt a tolmácsok és személyi segítők által siketvakoknak nyújtott szolgáltatásaiban a svéd rendszerben, és mit jelent a siketvak tolmácsolás. Linda Erikson kiemelt néhány paragrafust az Egyezményből, amelyeket szem előtt kell tartani a siketvakoknak nyújtott szolgáltatások esetében. Ennek figyelembevételével meghatározták például, hogy mit jelent tulajdonképpen egy siketvak ember számára a tolmácsolás, mint szolgáltatás. Nem csak a beszéd-közvetítést jelenti, hanem a környezet megfelelő leírását, beleértve a helyzetek, mozgások és mimikák kifejezését (haptikus jelelés), de mindez egyúttal a személyi segítséget is magában foglalja. A következő előadásban Lex Grandia vezetésével beszélgetés folyt a siketvaksággal élők jogi képességéről, méltóságukról és a támogatott döntéshozatalról. A hozzászólásokból kiderült, hogy a világ számos részén problémát jelent az, amikor egy siketvak személy környezete úgy hoz döntést, hogy figyelmen kívül hagyja magának az érintettnek az igényét, szándékát, sőt sok esetben meg sem kérdezik az érintettet. A fentiekre számos példa hangzott el a résztvevőktől, akik egyúttal a megoldást is igyekeztek keresni erre a problémára. Fontosnak tartották a társadalom, illetve a siketvak személyek családjának felvilágosítását, az oktatás és nevelés olyan irányú „befolyásolását”, hogy az érintett siketvak tisztában legyen a lehetőségeivel és képes legyen döntést hozni. A harmadik előadáson Beatriz Vallejo Kolumbiából és Isaac Draecebo Ugandából beszéltek arról, hogyan lehet siketvakokat bevonni az oktatásba, mit jelent számukra az oktatás. A fejlődő országokban, így Kolumbiában és Ugandában is, a szegénység, az egészségügyi ellátás hiánya, valamint az elzártság megnehezítik az érintettek helyzetét, ezért az oktatásukat nem tartják kellően fontosnak. Ezekben az

országokban abban az esetben működhetnek intézmények siketvakok számára, ha van elég szakember, de a legtöbben a középiskoláig sem jutnak el és mindössze néhányan végzik el az egyetemet. Épp emiatt a siketvakok közül nagyon sokan csak rehabilitációban részesülnek. Ezen szeretnék változtatni az érintett országok, amihez több szakemberre lenne szükség, illetve az Egyezmény figyelembe vételével a kormányoknak meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket, hogy a siketvak személyek is megfelelő szintű oktatásban részesülhessenek.

A nap végén egy jelnyelven előadott – és angol nyelven tolmácsolt – színpadi játékot tekintettünk meg az ugandai siketekből és siketvakokból álló Csend Színház szereplésével. A történet egy nehéz helyzetbe került családról szól, ahol férje elvesztése után a két siket lánnyal és egy siketvak fiúval magára maradt özvegyasszony próbál kiutat és megoldást találni arra, hogyan tudná gyermekeit iskolába járatni. Nem talál jobb megoldást, mint, hogy siketvak fiát a szomszédasszonynak eladja szolgálónak, ám ezt a törvény bünteti, így megjelenik a rendőrség, de végül elengedik az asszonyt. Sajnos, ahogy a zárómondatban a siketvak fiú fogalmazott: „Ez a szomorú valóság Ugandában”.

Pillanatkép a „Csend Színház” (Silent Theatre) előadásából

A harmadik nap délelőttjén a konferencia zárásaként a felszólalók az előző nap előadásainak tapasztalatait foglalták össze. Mindegyikük hasznosnak

és tanulságosnak találta az elhangzottakat, különösen a fejlődő országokból érkezett résztvevők számára nyújtott nagyon sok új ismeretet, ötletet.

Délután látogatást tehattünk a helyi, Ntinda siketek iskolájában. Az út egy órás volt a szállástól.

Úton a Siketek Iskolája felé

A gyerekek nagy szeretettel vártak és fogadtak bennünket. A kapuban állva, sikítva és integetve fogadták a buszokkal érkező konferencia-résztvevőket. Az iskola területe hamisítatlan afrikai hangulatot árasztott. Maga az iskola több, egyszintes épületből állt.

Épület-együttes

Az egyik épület nagy termébe vezettek bennünket, ahol az intézmény igazgatónöje röviden beszélt az iskoláról, ahol siketvak tagozat is működik. Helyi tanárok vezetésével megmutattak néhány szobát a különböző épületekben, így szemügyre vehettük azt a helyiséget is, ahol a szakiskola kapott helyet. Itt szövés-varrás tanítása folyik. Lehetőségünk nyílt megnézni a gyerekek hálószobáit is, ahol emeletes ágyak voltak sorba rendezve.

Hálóterem

Sajnos az iskola területén és épületein látszott az elmaradottság, mégis, valahogy maga a hely kellemesnek, természetközelinek hatott. A látogatás igazi hangulatát a tündéri gyerekek érdeklődő és barátságos kíváncsisága adta meg. A külföldi résztvevők örömmel vették karjukba a kisebbeket. Ezalatt egy kisfiú folyamatosan dobolt a közelben.

Diákok az iskola udvarán

Házilag készített aprósüteményekkel, mogyoróval és üdítővel kínálták bennünket a gyerekek, akik láthatóan élvezték jelenlétünket.

„Barátkozzunk!”

Aznap, késő délután az Európai Siketvak Unió (EDBU) jelenlévő vezetőségi tagjai (a szervezet svéd kincstárnoka kivételével) egy rövid értekezletet tartottak, amelyen részt vett Lex Grandia is. Itt jelentette be Sergey Sirotkin, az EDBU elnöke, hogy az Európai Fogyatékosügyi Fórum (EDF), mely egy nagy ernyőszervezet az Európai Unión belül, felvette tagjai közé az Európai Siketvak Uniót. Ez azért fontos, mert az EDF-en keresztül hatékonyabban tudjuk képviselni, érvényesíteni az Unióban élő siketvakok érdekeit közös, fogyatékosügyi kérdésekben. A találkozón szó esett még az EDBU következő, 2010. tavaszán, Bulgáriában megrendezendő vezetőségi ülése napirendjének tervéről is.

A következő, és egyben utolsó két napon a Siketvakok Világszövetségének közgyűlése zajlott Ugandában. A Világszövetség vezetői sorra beszámoltak az elmúlt négy év munkájáról. Lex Grandia, elnök, beszámolójában a Fogyatékkal Élők Jogairól szóló ENSZ Egyezmény előkészítésében és elfogadtatásában végzett munkáját emelte ki, valamint abbéli törekvését, hogy az afrikai országokban is alakuljanak meg a nemzeti siketvak szervezetek. Az alelnök, Sonia Margarita Villacrés Equadorból, helyettesítette Lex Grandiát, illetve képviselte a Világszövetséget minden olyan fórumon, eseményen, amelyre az elnök nem tudott elmenni. Ő maga is igyekezett elősegíteni a nemzeti siketvak szervezetek megalakulását. A szervezet dán kincstárnoka, Krister Nielsen részletes pénzügyi beszámolót tartott. A szervezet főtitkára, a dél-afrikai André Van Deventer betegsége miatt végül nem tudott aktívan tevékenykedni a Világszövetségben, az ugandai konferenciára és közgyűlésre sem tudott eljönni és beszámolót sem küldött. A beszámoló után Dimitar Parapanov, a választási bizottság bolgár tagja ismertette a Világszövetség posztjaira nevezett jelöltek névsorát, majd megkezdődött a választási procedúra. A szavazások

végeredményeként Lex Grandia Dániából elnök maradt, ahogy az alelnök Sonnia Margarita Villacrés, valamint a kincstárnok Krister Nielsen személyében sem történt változás. A főtitkári posztra a norvég Geir Jensent választottuk meg, aki az Európai Siketvak Unió főtitkára is egyben. A két auditornak, Dimitar Parapanovot Bulgáriából és Agnes Abukitót Ugandából szavaztuk meg. A vezetőség további tagsága a regionális képviselők közül áll.

A közgyűlés, Sanja Tarczay, a Horvát Siketvakok Egyesületének elnöke javaslatára határozatot fogadott el arról, hogy a Világszövetség kezdeményezze az ENSZ-nél a Siketvakok Világnapjának bevezetését, amelyet Helen Keller születésnapján, június 27-én tarthatnának meg világszerte a siketvakok. A közgyűlés továbbá döntött a Világszövetség új, négyéves tagdíjáról, amelyet 40 amerikai dollárban, illetve 100 euro összegben határozott meg. Ez 2013-tól kerül bevezetésre. Végül a következő, 2013-ban

esedékes, Helen Keller Világkonferencia, valamint a Világszövetség közgyűlésének helyszínét is megszavaztuk: A rendezés lehetőségét – egyedüli jelöltként - Japán kapta meg.

Összességében véve az ugandai világkonferencia és közgyűlés hasznosnak és eredményesnek bizonyult: Nem csak a nemzetközi összefogás erősödése volt tapasztalható, de a kölcsönös tapasztalat- és eszmecsere is a rendezvény egyik legfontosabb eredményei közé sorolható. Végül, de nem utolsó sorban pedig úgy érzem sikeresnek tekinthető az afrikai és más fejlődő országokban élő siketvakok helyzetére való figyelemfelkeltés is.

Gangl Tamás

§ JOGI PERCEK §

Elfogadta az Országgyűlés a jelnyelvi törvényt

2009. november 9-e kiemelkedő jelentőségű napként kerül be a magyar fogyatékosügyi jogalkotás történetébe. Ezen a napon az Országgyűlés egyhangúlag fogadta el a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló törvényt. Amint arról a Szociális és Munkaügyi Minisztérium honlapja hírt ad, a fogyatékos személyek jogairól szóló törvény, a fogyatékosügyi ENSZ Egyezmény ratifikálása, valamint az Országos Fogyatékosügyi Program után a fogyatékosügyi jogalkotásban immár negyedik alkalommal fordul elő, hogy a magyar Országgyűlés "egyhangúlag" szavaz, ami a hazai politikai viszonyokra tekintettel igen figyelemre méltó. A törvényben – az EU tagországai közül Finnország után másodikként – kimondjuk, hogy a hallássérültek közössége nyelvi kisebbség. Az Egyesület tagsága szempontjából kiemelkedő fontosságú, hogy a siketvak személyek jogait először rögzítik Magyarországon törvényben. Ezidáig a hazai jogban a siketvakság fogalma nem jelent meg, a jelnyelvi törvény ezen rendelkezései tehát úttörő jellegűnek minősíthetők.

E törvény a magyar jelnyelv elismerésével megteremti annak a szemléletváltásnak az alapjait, melynek eredményeként a hallássérültek

közösségéről a jövőben nem(csak) fogyatékos személyekként, hanem egy nyelvi kisebbség tagjaként gondolkodhatunk.

A siketvakokra vonatkozó szabályozásból kiemelés érdemel, hogy a törvény meghatározza a siketvak személyek speciális kommunikációs rendszerek tanulásához, valamint ezen eszközök alkalmazásával a tolmácsoláshoz való jogát. Ilyen eszköz például a jelnyelvi jelek tenyérbe "írása" vagy a Lorm-ábécé: olyan tenyérérintéses ábécé, amely meghatározott mozdulatok és érintési formák segítségével rajzolja a közlést fogadó személy tenyerébe és ujjaira az egyes betűket. A siketvak személyek a jövőben a speciális kommunikációs rendszereket ismerő jelnyelvi tolmácsok segítségével fognak tudni kommunikálni a hivatali ügyek intézésekor, például a személyi igazolvány vagy a lakcímkártya készítésekor. A jelnyelvi törvény ezen rendelkezései lehetővé teszik, hogy a siketvak embereknek a fogyatékos személyek jogairól szóló ENSZ egyezményben meghatározott jogai Magyarországon is érvényesüljenek.

2017. szeptember 1-jétől a siket gyermekek számára kötelező lesz a magyar jelnyelv oktatása a számukra létrehozott iskolákban, míg az integráló iskolákban választhatóvá válik már akkor is, ha azt csak egy gyermek szülője kéri. Ugyancsak ettől az időponttól kezdve kötelező lesz a kétnyelvű oktatás megszervezése a siket gyermekek iskoláiban az ezt választó gyermek vagy gyermekek részére. Ehhez azonban addig még számos fejlesztési feladatot el kell végezni, így például a felsőoktatásban és a közoktatásban alkalmazandó tananyagokat meg kell írni. Ehhez a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében kíván a szociális tárca segítséget nyújtani.

A törvény erős támaszt kínál azon felsőoktatási intézményeknek, elsősorban az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar és a Bölcsészettudományi Kar elkötelezett és úttörő oktatóinak, akik a magyar jelnyelv szakos, illetve a kétnyelvű oktatásban részt vevő

pedagógusok képzési programjainak a kidolgozására és akkreditáltatására, valamint a szakemberképzés elindítására vállalkoznak. Feladatuk elérni, hogy a képzett, diplomás szakemberek első csoportja 2017. szeptember 1-jén munkába tudjon állni.

A jelnyelvi tolmács-szolgáltatás 2010-ben még a 2003-ban bevezetett rendben működik tovább. 2011. január 1-jétől azonban a közszolgáltatási tevékenység során korlátlan számú, ingyenes jelnyelvi tolmácsolást vehetnek igénybe a jogosultak. A középiskolákban évi 120, a felsőoktatásban szemeszterenként 60, a felnőttképzés keretében a képzési óraszám 20%-ában lehet majd ingyenes tolmácsolt órákhoz jutni. Mindezekon felül további évi 120 óra, szabadon felhasználható tolmácsolás segíti majd a hallássérült és a siketvak személyeket.

A jelnyelvi tolmácsok szakmai elismertségét, más idegen nyelvek tolmácsainak a rangjára emelkedését segítheti, hogy 2010-ben elkészül a Jelnyelvi Tolmácsok Országos Névjegyzéke. 2011. január 1-jétől pedig már csak a névjegyzékben szereplő tolmácsok vállalhatnak majd államilag finanszírozott tolmácsolást.

Fontos változást hoz a törvény a közszolgálati és az országos vételkörzetű televíziók életében is azzal, hogy 2010. július 1-jétől kötelezővé válik a közérdekű közlemények és hírműsorok, valamint 2010-ben naptári naponként legalább 2 óra időtartamban a filmalkotások, a gyermek- és ifjúsági műsorok és a fogyatékos emberek számára készült műsorok feliratozása, illetve jelnyelvi tolmácsolása. Ezt követően 2014-ig évente 2 órával emelkedik a kötelezettség, majd 2015-től teljeskörű feliratozást, valamint jelnyelvi tolmácsolást kell biztosítani.

A fentieken túl kiemelem, hogy a Szociális és Munkaügyi Minisztérium közleményében – néhány más szervezet mellett – külön köszönetet mond a Siketvakok Országos Egyesületének is, ami szervezetünk szakmai munkájának komoly elismerését jelenti.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium honlapján, a

<http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=13565&articleID=41915&ctag=articlelist&iid=1>

link alatt elérhető közlemény nyomán írta:
dr. Oszvári Ádám

KISHÍREK, ÉRDEKESSEGEK A NAGYVILÁGBÓL

Emberi szemet utánzó szerkezet készült

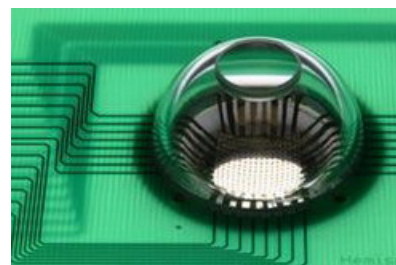
Az amerikai Illinois Egyetem kutatói az emberi szemet utánzó szerkezetet készítettek rugalmas felületre szerelt szilícium fénydetektorokból. A feltalálók szerint ezzel jelentős lépést tettek a "bionikus" szem megvalósítása felé.

Az optikai probléma egyszerű. A hagyományos kamerákban egy lencse lapos felületre vetíti a fényt, ez a felület lehet film vagy digitális érzékelő. A görbült lencséből az egyenes felületre vetített kép azonban torzul, ezt újabb lencsék beiktatásával csökkentik, ami megnöveli a méreteket és a költségeket. Az emberi szemben ez a torzítás nem jelentkezik, mert a szemlencse nem lapos, hanem görbült felületre, a szemgolyó hátsó felületére vetít. Ezt szeretnék utánozni a kutatók.

A probléma megoldásán évtizedek óta sokan dolgoznak. Lényeges előrehaladást eddig azért nem értek el, mert az alkalmazott fényérzékes elektronikai anyag merevsége miatt ellenállt a meghajlításnak. Az anyagtudománnyal foglalkozó John Rogers más úton indult el. Nem egy megfelelő méretű nagy felületet próbált elgörbíteni, hanem parányi alkotóelemekből rakta össze a

fényérzékes felületet. Szilícium fénydetektorait vékony dróttal kötötte össze, az így létrehozott hálózatot egy vékony, rugalmas, hajlékony műanyagfelületre illesztette rá. A háttérpervette fel a félgömb alakra történő hajlításkor fellépő feszültségeket, a parányi fénydetektorok nem szenvedték meg a folyamatot. A 2 centiméter átmérőjű félgömbre 256 képelemet szereltek. A felbontást még egy, a természettől ellesett megoldással javították. Az emberi szem állandóan mozog, egy tárgyról sok nézetből kapunk képet, ezekből kombináljuk össze a jó képet. Az új kamerával kissé különböző szögekből készítettek képeket, majd számítógépes szoftver hozta létre belőlük az éles képet.

A meglévő technikai megoldásokra építő módszer bionikus implantátumokban, robotok érzékelő borításában vagy orvosi monitorozó eszközökben nyerhet alkalmazást a jövőben.

Bionikus szem

Retina-projektor segítheti a látássérülteket

Amerikai kutatók sikerrel teszteltek egy új szerkezetet, amely gyengénlátó vagy aliglátó embereknek segíthet az olvasásban és más vizuális feladatokban azáltal, hogy a képeket egyenesen a betegek szemének ideghártyájára vetíti. A fejlesztők szerint az új berendezés nagyon sok látáskárosodott emberen segíthet. A "látógép" segítségével a degeneratív szembetegségekben szenvedők - mint amilyen például a zöldhályog vagy az időskori makuladegeneráció - könyveket olvashatnak, vagy megismerhetik egy épület alaprajzát, mielőtt először odamennének.

A kutatók több mint tíz éve dolgoznak a Retinal Imaging Machine Vision System (RIMVS) elnevezésű szerkezeten. A legújabb változat előnye az, hogy a korábbiaknál sokkal kisebb költségekkel jár az előállítása, és már túl vannak az első tíz látáskárosodott ember bevonásával végzett sikeres kipróbáláson is. A tesztelésre az első vállalkozó egy későn megvakult költő és tanárnő - Elisabeth Goldring volt, aki már a szerkezet kifejlesztésének folyamatában is részt vett.

A retina-projektor működése egy a 80-as években kifejlesztett szemészeti vizsgálati módszer, az úgynevezett scanning lézer oftalmoszkópia (SLO) elvén alapul. Ez az eszköz lézersugarakat vetít a szemgolyó belsejének hátsó falára, és az ott található fényérzékeny sejtek működését vizsgálja. Az új látássegítő eszköz ehhez hasonló, de lézer helyett egy LED-et használ, ami jóval egyszerűbb és olcsóbb megoldást jelent. A készülék egy számítógéphez csatlakozó dobozból áll, amelybe a felhasználó egy keresőn keresztül benéz, és ez vetíti a szemébe a képeket. A LED fényből álló képet a számítógép irányítja egy lencserendszeren és egy részben átlátszó folyadékkristályos kijelzőn (LCD) keresztül egyenesen a felhasználó

ideghártyájára. A képek 640x480 pixel felbontásúak, és a szürke szín nyolc különböző árnyalatából állnak össze.

A tesztelés során tíz olyan "szó-képet" mutattak a szerkezetet kipróbáló betegeknek, amelyekben bizonyos betűket a szó jelentését hordozó képekkel vagy jelekkel helyettesítettek. Ez a vizuális nyelv megkönnyíti a gyengénlátók számára az olvasást. A kipróbálás során a segédeszköz nélkül olvasásra képtelen betegek nagy sikerrel azonosították a nekik mutatott szavakat. Természetesen a szerkezet hagyományos, betűkkel kiírt szavak és más képek (például emberi arcok) vetítésére is alkalmas.

A gyengénlátó vagy vak emberek számára nagyon nehéz feladat olyan helyre menni, ahol azelőtt még nem jártak. Ezért a készülék egy másik lehetséges és fontos felhasználási területe az ún. "látogatást előkészítő" funkció. Ennek során a berendezés egy joystick segítségével irányítható virtuális valóság formájában mutatja be a felhasználónak azt az épületet, amit a valóságban fel akar keresni.

Forrás: www.origo.hu

Mi köze a farkasvakságnak a farkasokhoz?

Van-e összefüggés a szürkületi látásromlás és a farkasok vizuális képességei között?

A köznyelv farkasvakságnak nevezi a szürkületi látásromlás, azaz hemeralopia jelenségét. A farkasvakság azt jelenti, hogy az illető sötétedéskor jelentősen rosszabbul lát, mint világosban, és ez akár a szürkületi látás teljes megszűnéséig is fokozódhat. Oka a retina fényérzékeny sejtjei, a pálcikák károsodása.

Míg világosban a látás elsősorban a

csapokra – a színlátásért felelős sejtekre – hárul, szürkületkor fokozatosan a sokkal érzékenyebb pálcikák veszik át szerepüket. Ez az oka annak, hogy sötétedéskor egészséges emberek színlátása is csökken (a magyar szürkület szó e szempontból is igen találó). A pálcikákat károsító betegségekben – ilyen az A-vitamin hiány következtében kialakuló A-avitaminózis és a genetikai eredetű festékes szemideghártya-gyulladás (tapetoretinalis degeneráció) – a csapok szürkületi funkciókiesésével a látás csökken.

Vannak, akik azt hiszik, hogy a farkasok szürkületkor nem látnak, ez azonban nem igaz. Sőt, szemük anatómiájánál fogva látásuk szürkületkor és éjszaka élesebb, mint nappal. Ez tehát nem lehet a népnyelvi fordulat alapja.

Létezik egy olyan – embernél ritka – állapot, melyet nappali vakságnak neveznek, azaz a beteg éles fényben, teljes világosságban nem lát, szeme káprázik, míg sötétedéskor, gyengébb fény mellett problémája megszűnik. Ez a nappali vakság – ami a szürkületi vakságnak épphogy az ellentéte – kutyaféléknél, és

így a farkasoknál meglehetősen gyakori. Az angolszász szakirodalomban a nappali vakságot nevezik hemeralopiának, míg a hazai tudományos nyelv a fenti görög kifejezést a szürkületi vakságra alkalmazza. Valószínű tehát, hogy ez lehet a farkasvakság elnevezés hátterében, valamint az, hogy a farkasok sötétedéskor bújnak elő rejtekükből, így logikailag a szürkület és a farkasok fogalma könnyen összekapcsolható.

Összeállította: Gabó

Ünnep-várás

Készüljünk a karácsonyra kreatívan!

Nem szükségesek drága és nehezen beszerezhető dekorációs kellékek különleges és mutatós karácsonyi díszek, ajándékok elkészítéséhez. Az alábbiakban bemutatom, hogyan lehet egyszerű alapanyagokból, különleges kézügyesség nélkül, rövid idő alatt egy izlées asztali díszet készíteni.

Illatos karácsonyi tál**Hozzávalók:**

- 1 átlátszó, vagy egyszínű tál
- 1 darab narancs
- szegfűszeg
- fenyőágak
- 5 különböző méretű toboz
- széles, színes szalag

Elkészítése:

Szurkáljunk szegfűszegeket a narancsba. A fenyőágakból készítsünk fészket és a közepén helyezük el a narancsot, köré pedig a tobozokat. A színes szalagból kössünk masnit az egyik ágra, lehetőleg arra, amelyik a legmagasabb. Jó tanács: ügyeljünk az elrendezésre és a részletekre: mivel a narancs a „főszereplő”, ne takarja el semmi, viszont a tobozok egy részét akár fejjel lefelé is elhelyezhetjük az ágak között, így különleges hatást érhetünk el.

Örömteli készülődést és kellemes karácsonyt kívánok!

Asztalos Ágnes

Karácsonyi receptek

Mézeskalács

Hozzávalók:

500 gramm liszt
170 gramm porcukor
200 gramm méz
25 gramm margarin
1 csomag vaníliás cukor
1 evőkanál sütőpor
3-4 evőkanál Mézeskalács fűszerkeverék
1 egész tojás
1 tojássárgája

Elkészítés:

Először a lisztet és a sütőport keverjük össze, majd az összes többi hozzávalót is adjuk hozzá. A tésztát hűtőbe tesszük (elvileg 2-3 órára, de elég rövidebb idő is), majd lisztezett munkalapon kinyújtjuk 2-3 milliméter vastagra. Kiszúrjuk a formákat, amiket kivajazott, kilisztezett sütőlapra helyezünk, majd az előmelegített sütőben körülbelül 10 perc alatt a tésztát készre sütjük. Díszítésként robotgéppel összekeverünk tojásfehérjét porcukorral, majd miután a mézeskalács kihült, ízlés szerint díszíthetjük.

Karácsonyi puncs

A karácsonyi készülődés „elmaradhatatlan kelléke” egy különleges, adventi ital, amely illatában a karácsonyi vásárok hangulatát költözteti az otthonokba és a karácsonyi puncs nevet viseli. Alkoholmentes, illetve alkoholos változatának receptjét az alábbiakban osztjuk meg a Kedves Olvasókkal:

Karácsonyi puncs alkohol nélkül:**Hozzávalók:**

½ l gyümölcstea
1 l almalé
2 evőkanál méz
1 citrom
2 narancs
3 szegfűszeg
1 fahéjrúd

Elkészítés:

Először főzzünk egy gyümölcsteát. Ezt öntsük bele egy kancsóba, adjuk hozzá a mézet, a fahéjat, a szegfűszeget és a kifacsart citromot, majd öntsük fel almalével. Keverjük jól össze, és még jó melegen bögrékben tálaljuk.

Elkészítési idő: 15 perc

Karácsonyi puncs alkohollal:**Hozzávalók:**

2,5 dl édes vörösbor
2,5 dl édes fehérbor
1,5 dl rum
50 dkg cukor
2 db citrom
2 db narancs.

Elkészítés:

A gyümölcsöket először mossuk meg jó alaposan a citromot és narancsot is, ezután hámozzuk le vékonyan a héját. Forraljunk fel 5 dl vizet a héjakkal együtt, majd öntsük hozzá az összes többi alkoholt. Szórjuk bele a cukrot, és csak éppen forráspontig melegítsük fel, legvégül öntsük bele a kifacsart citrom és narancslevet. Ezután keverjük jól össze, legvégül pedig öntsük ki bögrébe.

A szaloncukor legendája

A karácsony részét képezi a szinte mindenki által nagyon kedvelt szaloncukor, mely sikerét elsősorban annak köszönheti, hogy rengeteg ízben kapható (marcipán, narancs, banán, eper, kókusz, kakaó stb.), így biztosan mindenki megtalálja a saját íz világához legközelebb állót.

A szaloncukor őse a fondant cukor, melyről már a XIV. században készültek feljegyzések Franciaországban. Ennek az édes cukormáznak a Magyarországra kerülése mai napig tisztázatlan. Vannak, akik úgy tartják, hogy Andre Manion vitte magával a fondant cukor készítésének receptjét Németországba és onnan került a mi kis hazánkban. Mások szerint már a török édességkészítők itt Magyarországon is készítettek fondant szerű termékeket, aminek az ízét gyümölcscsel tették változatosabbá. Az viszont biztos, hogy hazánkban a XIX. század elején állítottak elő fondant alapú cukorkákat. A

reformkorban a polgári és főúri házak fogadószobáit francia mintára „szalonoknak” nevezték. A lakások ezen helyiségében rendszerint kis tálakat helyeztek el, melybe kis cukrokat raktak a vendégek fogadására. A karácsonyfa felállítása is ebben a helyiségben történt, melyre később ez a finom csemege díszként került fel. Nos, így lett a díszesen csomagolt édesség neve szaloncukor. Régen „szalonczukedli”ként is emlegették, ugyanis a neve a német „salonzucker!” szóból ered.

A budapesti Vendéglátóipari Múzeumban található régi szaloncukor-csomagoló sztanolpapírokat harmincféle színben, és megtekinthető egy "ricselő gép" is. Ez a szerkezet tulajdonképpen egy rojtozó gép, amellyel a szaloncukor papírját gyorsan be lehetett rojtozni. Amikor a cukor megdermedt és megszáradt, becsomagolták. A papírra angyalkákat ragasztottak, és már lehetett is a karácsonyfára akasztani. Persze nem mindenki engedhette meg magának, hogy csillogó cukrászdában vásároljon szaloncukrot a fára, ezért sokan otthon készítették el a csemegét, melynek receptje talán még mindig ott lapul valahol nagymamánk fiókjának legmélyén.

A közkedvelt, karácsonyi édesség

CHRISTL VOGL: A MAGYALTÜNDÉR

A magyaltündér egy ágon ücsörgött, bánatosan bámulva maga elé. Egyáltalán nem örült az életének. Senki nem akart vele játszani vagy beszélgetni, hiába voltak gyönyörű, piros bogyói. Csak a madarak jöttek el hozzá, de ők is csak bogyót enni. Azért tartották tőle távol magukat, mert szúrós volt. Tulajdonképpen értette ő, de mégis rosszul esett neki. De jól van, ha mindenki szúrósnak hiszi, majd ő megmutatja, hogy még annál is szúrósabb tud lenni. A magyaltündér még több tüskét növesztett leveleire. Most már a madarak sem mertek a közelébe menni. Hetek teltek el így. A magyaltündér már nem bánatosan nézelődött, hanem sokkal inkább mérges pillantásokkal illette az arra járókat. Egyre dühösebb és dühösebb lett. A magány nem tett jót a természetének.

Már csak néhány nap volt hátra karácsonyig, az emberek gallyakat vágtak a fenyőfákról és fenyőtobozt gyűjtöttek.

- Ugyan minek az nekik? – tünődött hangosan a kis tündér.

- Hogy feldíszítsék a házaikat. Hamarosan fenyőfát állítanak a szobájukba, és karácsonyfadíszeket aggatnak rá – szólalt meg egy hangocska a tündér mellett.

Döbbenet fordult oda, és pillantása egy apró manóra esett.

- Te ki vagy?

- A karácsonyi manó – felelte a hang. Talán már hallottál rólam. Vagy mégsem? Nem számít. De áruld el, miért vagy ennyire mérges? Nemsokára itt a Karácsony, akkor senkinek sem szabad mérgelednie – intette a manó.

- Te is mérges lennél, ha senki nem szeretne. És tudod, miért nem szeretnek?

Azért, mert szűrös vagyok – panaszkodott a kis tündér.

- Érthető, hogy nem szeretnek. Csak magadnak köszönheted. Szűrösök a leveleid? Na és? Rengeteg növény, virág és rovar él a földön, amelyik szűrös. Mind jól boldogulnak. Cseppet se mérgesek vagy szomorúak. Boldogok, hogy olyanok, amilyenek. De te nem szeretsz az lenni, aki vagy, ezért vagy magányos. Békülj meg magaddal! Magaddal és a tüskéiddel! – tanácsolta a karácsonyi manó.

A magyaltündér elgondolkodott azon, amit a manó mondott. Azután úgy

döntött: bohócnak öltözik. Sapkát készített piros bogyóiból, és a fejére tette. Nagy piros orrot is készített, és miután felerősítette, elkezdett körbeugrándozni vidám dalokat énekelve, így hívogatva az arra járókat. A tündérek és az állatok hamarosan rádöbbenek, hogy a magyaltündér nem is olyan szűrös, hanem bájos és vidám teremtés. És milyen szépen mutatnak a piros bogyói a cakkos szélű, fényes, zöld levelek között! Az emberek is ezt gondolták, ezért vágta a magyal piros bogyós ágaiból, és vitték haza, hogy házaikat díszítsék vele. Azóta is minden karácsonykor ezt teszik, a magyaltündér nagy-nagy örömeire.

Könyvjelző

Balázs Béla: A Csend /1908./ 2. rész

Folytatjuk az Új SzemFüles 1. számában megkezdett „kalandozásunkat” Péterrel és Pállal Balázs Béla meséjének nyomán. A két fiatalember történetének utolsó, befejező részét újságunk következő számában kísérhetik figyelemmel a Kedves Olvasók!

A szőke legény haladt tovább. A nótát se hagyta abba, csak fél szemmel sandított kíváncsian az új cimborára. Végére megszólalt: "No te ugyan fázós legényke lehetsz, hogy most is olyan halovány a képed és úgy vacog a fogad."

"Nem vagyok fázós." - Péter egyre csak a csizmája orrát vigyázta, egyiket a másik után nyújtogatva előre.

Kisvártatva megint megszólalt a szőke: "Hogy hívnak, te halovány képű?"

"Péternek."

"No engem meg Pálnak. Hát aztán velem tartasz?"

"Igen."

Szótlanul ballagtak egy ideig, aztán megint a harmonikás szólalt meg. "Csendes legény vagy te Péter."

Vörös lett erre a Péter arca: "Hogy én csendes legény volnék?!" - kezdett hangosan kiáltozni. - "Dehogy vagyok én csendes! Nem vagyok én!" - és hadonászott a hosszú sovány karjával. - "Csuha, azt a hétszentséges szűzmáriáját." - Aztán hirtelen elhallgatott.

A harmonikás csak álmélkodva nézte. - "No én csak furcsa Péternek hívlak ezentúl, mert furcsa legény vagy te. Nem bánom hát - egy kenyérnek két fele van, gyere velem vándorolni."

Szótlanul ballagtak megint tovább. Ragyogó meleg nap emelkedett a hátuk mögött az égre és a fehér országút úgy vakított, hogy csak az előttük nyúló

árnyékukba tudtak belenézni. - "a tied hosszabb mint az enyim" - mondta Pál. - "Olyan, mint egy csámpás gyík" - és nevetett rá.

"A tied olyan mint egy teknősbéka.

"No Péter, dalolj már most velem, ha nem vagy csendes."

Avval rázendített a harmonikán, de ahogy Péter elkezdett dalolni, csakhamar rászólt: "Ne ordíts olyan istentelenül, hallod-e, mert elrontod a nótámat!" - Péter elhallgatott, akkor meg azt mondta: "No csak ne lógasd mindjárt az orrod, ha egy szót szólnak - hé! Gyere, gyere, te furcsa Péter!"

Mentek mendegéltek, sok földet bejártak. A pirosképű Pál dalolt nagy házak udvarán és harmonikázott kis kocsmákban a táncolóknak, úgy keresték meg a kenyerüket. Hol volt, hol nem volt. Akárhányszor nézett utánuk a kapuból egy gazda, mondván: "Kár az ilyen két derék legénynek csavarogni. Álljatok be hozzám szolgálatba." De ők rá se hederítettek.

Péter legjobb szeretett kocsmában lenni, kivált vasárnap este, mikor döngött-csörgött, mint a pokol. Pál egy hordó tetején ült a sarokban, húzta a harmonikát és nevetett, komázott a legényekkel. Péter pedig ott állt mellette a falnak támaszkodva, mozdulatlanul.

"El ne ereszd azt a falat hékás, mert eldül" - szóltak oda neki az egyik asztal mellől. Meg ilyen szó hangzott, hogy: "Hallod-e te harmonikás, hol szedted ezt a halványképűt, olyan ijedten jár körül untalan a szeme, mintha darázs kerülgetné az orrát."

De erre aztán visszaszólt Pál: "Ne bántsátok a cimborámat emberek, mert velem gyűlik meg a bajotok!"

Később már a legények közé ült, hogy elfelejtse a gyűrűt az ujján, az abroncsot a szívéen. Hangosabb volt valamennyinél és

sokat ivott, pedig hamar a fejébe szállt a bor. Pál csak mosolyogta a hordó tetejéről.

Odaszóltak neki az asztal mellől: "Hallod-e harmonikás, furcsa legény ez a te cimborád. Úgy zajong, hogy majd felveti a kocsmát, de mosolyogni még nem láttuk."

"Hadd el!" - felelte Pál

Éppen egy álló esztendeje vándoroltak már együtt, mikor egy helyt vasárnap éjfél tájban egy ragyásképű, kis feketeszemű ült Péterrel szemben.

Szótlatlanul hasalt a pohara mögött, hogy az álla majd az asztalt érte. Csak elnézte Pétert, hogy nem fér a bőrébe, végre azt mondja neki lassan:

"Ne ordíts meg hadonássz te olyan nagyon. Nem neked való a kocsmázás. Inkább való neked a csend."

Fejébe szökött erre Péternek a vére. Felugrott a padról és rávágott a ragyásra.

No, csendesség lett erre az ivóban, hogy a szomszéd nádasról behallatszott az éji madár rikoltása.

A ragyás felállt lassan és odalépett Péterhez. Pál meg halkan lecsúszott a hordó tetejéről. A ragyás megmarkolta Péter mellényét: "Mért volt ez, te halványképű?" - és felemelte az öklét. Hanem Pál félrelökte vállal: "Én rám is várj, hé!"

No, szörnyű ordítás támadt erre. Összeröfent az egész legénység és csúnya nagy verekedés kezdődött. Péter csak álmélkodva nézte leeresztett karral, mintha semmi köze se volna hozzá. Azt se tudta, hogyan került közibük. Hanem a nagy kavarodásban egyszer csak látja, hogy mellbevágja a ragyás az ő cimboráját és az összeroskad. Közibük ugrott akkor, mintha csak valami bokrok volnának, fölkapta Pált a vállára és körülcsapott a hosszú sovány karjával, utat is nyitott az ajtóig, csak mint valami ágbogak között. Aztán uccu ki az éjszakába.

Reggelre kelve letette végre egy hancsik mellett. De nem soká kellett Pált költögetni. Mikor a fényes nap az arcába sütött, mindjárt kinyitotta a szemét. Előbb a harmonikája után nyúlt, hogy nem törték-e össze. Aztán fölkel, leverte a port a nadrágjáról és azt mondta: "No ez is megvolt, gyerünk tovább".

Mentek hát, mendegéltek. Olyan gyönyörűen mint az arany sárkány szállt fél a nap. De Pál hallgatag volt.

Péter aggódott: "Fáj-e még az ütés?" - kérdezte végtére.

"Már el is felejtettem."

Péter aprózta a lépést és nyugtalanul nézett jobbra-balra: "Szólalj meg hát, vagy gyújtsunk rá egy nótára." El is kezdte mindjárt. De a harmonikás megfogta a kezét: - Csendesen Péter. Minek mindig az a hejehuja. Ballagjunk csak úgy egymás mellett."

Csak úgy ballagtak hát egymás mellett. Péternek úgy rémlett, hogy jó valaki a hátuk mögött suhanó lépéssel, de nem mert hátranézni.

Elérkeztek egy rengeteg erdőbe. "No," - mondja Pál - "üljünk le itt az árok partjára déli pihenőre. Szép pipacsok vannak itt."

Mikor leültek egymás mellé, azt kérdi Péter lesütött szemmel: "Mért nem tréfálsz meg dalolsz mint máskor?"

A harmonikás ránézett hosszan és ezt felelte: "Mert az jutott eszembe te furcsa Péter, hogy mi barátok vagyunk."

Erre a szóra Péternek a szívéen úgy összeszorult az abroncs, hogy elfordította az arcát. Nagyot hallgattak.

Aztán megszólalt megint Pál, mondván: "De tündöklő, fényes ez a mai nap. Nem lebben árnyék, még csak a pillék se röpködnek. Mind leült a maga virágjára."

Péter erre hirtelen felállt és körültekintett pislogó bizonytalan nézéssel: "De hallatsz ma minden!" - szólalt meg, de

olyan halkán, hogy Pál alig értette a szavát. - "Idehallik a kocsizörgés a harmadik határból és ha egy makk hull le bent az erdőben. Mintha üvegéből volna a világ."

Aztán megint nagyot hallgattak. Egyszer megszólal Pál: "Hallasz-e olyan muzsikát, mintha száz kicsiny meg nagy ezüstharang csöngene?"

"Nem," - felelte Péter és félénken nézte a harmonikást.

Arra jött éppen egy parasztember.

"Nem tudja kend megmondani, micsoda harangozás az, amit az erdőből hallok?"

"No ha hallja kend, akkor ritka ember kend."

"Micsoda harangozás az?" - türelmetlenkedett Pál.

"Már csak a Muharos lesz az."

"Ki az a Muharos?"

"Ennek a rengeteg erdőnek a közepében van egy nagy hegy, annak a tetejében lakik egy óriás..."

"Nem mutatná meg kend az útját?" - vágott a szavába Pál egyre türelmetlenebbül.

"Nincs oda út. Induljon a hang után, ha hallja. Indulok én is a magam útján," - avval rántott egyet a tarisznyáján és elindult.

"No te furcsa Péter, gyerünk Muharoshoz."

"Ne-ne-ne menjünk," - dadogta Péter, - "messzi van még a város, gyerünk tovább."

"Márpedig én nem megyek tovább, amíg meg nem tanultam ezt a nótát. Te meg ha szeretsz engem, velem jössz."

Még jobban összeszorult Péter szívéen az abroncs erre a szóra. Csak elindult a harmonikás után.

Mikor már jó mélyen haladtak a sűrű, zöld sötétségben, megkérdi Pál:

"No te furcsa Péter, hallod-e már a muzsikát?"

"Hallom."

Egyszer csak elértek egy nagy hegy tövibe, "Ide kapaszkodjunk fel" - mondta Pál. "Mert úgy hallatszik ide le, mint az orgona a templom kórusából."

Nagy ügyel-bajjal kapaszkodtak a meredek, éles sziklák között. Meg-megálltak pihenni. Olyankor Pál hallgatódzott, aztán felállt mondván: "Gyerünk Péter, siessünk." Péter meg se szólalt.

Végre felértek egy kis laposra. Nagy, sötét kövek álltak kétoldalt, szembe kilátás volt a napos rónaságra. Hanem a hátuk mögött a sziklafalban árnyékos, hűvös nagy barlang szája nyílt. Onnan ömlött ki a zene.

Hát megfordultak és beléptek a kapuja alá. Olyan óriási cseppkőbarlang volt, hogy a boltja meg háta sötétségbe veszett. Száz rózsaszínű meg sárga, átlátszó cseppkőoszlop, vékony meg vastag, nyúlt a padlóról fel a kupola sötétségébe. Az óriás Muharos ott állt a közepében. A két vállára omlott le a fehér haja. Az övéen volt keresztülhúzva a fehér szakáll. A szemöldöke olyan hosszúságú volt, hogy alig villogott ki alóla a szeme bogara.

A bal kezében nagy ezüst kalapácsot tartott, a jobb kezében meg egy kicsit. Azokkal ütögette a vékony meg vastag, rózsaszín-sárga átlátszó cseppkőoszlopokat. Az egész barlang reszketett a leggyöngébb hangra is.

Látta az öreg Muharos a két árnyéket becsapódni a barlang száján. De még egy ideig ütögette az oszlopokat, amíg befejezte az áriát. Mikor pedig lassan leeresztette mind a két karját, fölnézett a sötét kupolába és mozdulatlanul figyelte, hogy zeng utána a barlang, amíg egészen el nem hangzott. Azután a balkezébe fogta mind a két kalapácsot, a jobbat pedig, a tenyerét elébb a combjához törülvén, a

jövevények felé nyújtotta: "Isten hozott legények, kerüljetek beljebb".

Pál belecsapott a tenyerébe: "Adjon Isten jó napot kendnek is".

Péter egy lépéssel hátrébb állt és nem szólt semmit.

Az öreg hosszan végignézett rajtuk, azután azt mondta: "Meleg nap van máma. Üljetek csak oda az asztalhoz a bejárat alatt. Jól esik majd egy kis ital. Onnan lelátok az egész napsütötte világra, magatok meg hűvösben vagytok." Avval elindult a barlang feneke felé.

Sötétzöld, egy darab ragyogó kőből faragott asztal volt az; ugyanolyan három karosszék állt körülötte. Leültek a legények jobbról és balról és olyan csendesen kuporogtak a nagy kőszékekben, mint két megszeppent gyerek.

Hamarosan visszajött a vén Muharos. Szikrázó hegyi kristályból csiszolt nagy korsót hozott teli sötét vörösborral és három szikrázó kristálykelyhet. Mikor letette az asztalra, megcsendültek, mint a citera. Azután a legények közé ült és töltött: "Nohát éltesen az Isten. Ritkán talál ide hozzám ember".

A koccintás úgy csengett, mint hirtelen elfojtott csengő leánykacagás és Péter kezében megrezdült a kristálykehely.

"Nem ittam még ilyen erős, illatos bort", mondta Pál. "Olyan, mintha a föld szívevére volna."

"Olyan" - bólintott rá a vén Muharos. "Hanem a te halovány cimborád nem az ízéért issza, hogy egy hajtásra issza."

Aztán nagyot hallgattak. Az öreg egyre töltögette a poharakat, végre megkérdezte: "Mi járatban vagytok?"

"Csak vándorolunk. Bejárjuk a világot."

"Miért?"

"Nem tudom. Hajt a vágy." Azután hozzátette szerényen. "Ide nótát tanulni jöttem, ha megengedi."

A vén Muharos nem felelt, hanem Pétert figyelte hosszan, aztán megkérdezte tőle: "Hát téged mi hajt?"

"Nem tudom" - felelte az és lecsüggesztette a fejét; hanem akkor a kelyhe fölé hajolt, ahonnan kerek, bíborsötét szem nézett vissza rá. Akkor behunyta a szemét és a homlokát a hideg kőasztalra fektette. A vén Muharos pedig csendesen Péter tarkójára tette a kezét.

Pál erein végigcsurgott a bor. Hátravetette magát a kőszékében, de le nem vette a kezét a kristályról, úgy nézett ki táguló szemekkel a messze vidékre.

"Vén Muharos" - szólalt meg mámorosan - "úgy hever alattunk ez a mozdulatlan, napos rónaság, mintha tündöklő selyemből volna szőve."

Füzespartú, csillogó folyók kígyóztak keresztül rajta; fehér gulyák deleltek és imitt-amott cserepes, meg nádfedelű faluk, szintén mint összebújt nyájak heverték a napon. Halmok és völgyek és a távolban tornyos, kéményes városok füstje keveredett el a messzeség sugaras párájával.

"Lám, öreg Muharos, ha erről a kőről, mint egy trónusból, az egész világot láthatnám, így, sose kíváncsoznék le innen, hogy megnézzem, mi van ott a hegyek mögött. Hallga csak! Nem zúg az erdő és nem zörög a haraszt. A gulya lehevert, hogy meg ne csörrenjen a kolomp és a kutya a két első lába közé fekteti a fejét. Milyen nagy csöndesség bontja fölénk a szárnyait!"

"Közeleg a dél," - mondotta Muharos. Levette Péter fejéről a kezét és felállt. -

"Be kell harangoznom. Hallgasd, harmonikás és tanul meg, ha tudod." - Avval belépett a barlangba.

Nemsokára megkondultak az első nehéz, nagy ütések. Mintha a föld közepéből jött volna a hang és maga a föld szólalt volna meg. Azután beleszikrázott a vékony oszlopok csilingelése. Pál behunyta a szemét és az asztalra könyökölt, a két ökle közé szorítván a fejét.

A harangütések, mint a ragyogó aranykerekek gördültek végig, egy a másik után a mozdulatlan, napos rónaságon.

Mikor az utolsó is végig gördült és belefoszlott a reszkető párába, nagy csendesség lett. A vén Muharos megállt az ajtóban és a két legény még úgy ült ott mozdulatlanul, az egyik a homlokát az asztal lapjához szorítva, a másik a fejével a két ökle között.

"No megtanultad-e, harmonikás?" - szólalt meg az öreg kisvártatva.

Pál felrezzent, mintha álomból ébredt volna; aztán felállt, lekötötte a hátáról a harmonikát, megforgatta a levegőben és úgy elhajította, hogy nagy ívben röpült le a hegyről a mélységbe, még szólt is egyet röptében, mintha sóhajtott volna; azzal sápadtan visszaült a helyére Pál és felhajította borát. Péter rémülten felkiáltott: "Pál!"

"Nem vándorlunk többet, cimborá! No, te vén Muharos, eldobtam a harmonikámat. Befogadsz-e tanulóinasnak?"

FOLYTATÁSA KÖVETKEZIK

Szerkesztő

Humor-zsák

Konkurencia

A börtönben egy rab megkérdezi a másiktól:

- Téged mi juttatott ide?
  - A konkurencia. Ugyanolyan bankjegyeket nyomtattam, mint az állam.
-
-

Távirat

A skót táviratot szeretne feladni:

- Szeretnék küldeni egy táviratot a barátomnak, amelyben arról értesítem, hogy holnap érkezem. Mennyibe kerülne ez?
  - 20 penny szavanként, az aláírás ingyenes.
  - Rendben! Akkor kérem írja, hogy:
"Üdvözlettel. Aláírás: Barátod, Joe, holnap este 8-kor érkezik."
-
-

A zebrák ketrece

A kisfiú először jár az állatkertben. A zebrák ketrecén meglát egy táblát:

"Frissen mázolva!"

- Apu, apu, én azt hittem, ezek igazi csíkok!
-
-

Mókus és patkány

- Mi a különbség a mókus és a patkány között?
  - Nem sok, mindössze annyi hogy a mókusnak jobb a marketingje!
-
-

Indiánok

Amerikai katona őrt áll az erőd tetején. Egyszer csak lekiabál a parancsnoknak:

- Parancsnok úr, jön két indián!
  - Barátok, vagy ellenségek?
  - Valószínűleg barátok, mert együtt jönnek!
-
-

Strucc

Egy férfi betér egy étterembe egy struccal a nyomában, majd leül és rendel:

- Kérek egy hamburgert, sült krumplit és egy Coca-Colát. - Majd megkérdezi a struccot: - És te?
  - Ugyanazt - így a strucc. Néhány perc múlva a pincérnő visszatér a rendeléssel és a számlával.
  - 6 dollár 40 - mondja. A férfi belenyúl a zsebébe és számolás nélkül átadja a pontos összeget.
-
-

A következő nap ismét betérnek az étterembe, ugyanazt rendelik, és ugyanúgy kifizeti a férfi a pontos összeget. A következő. napokban ez megismétlődik még négy-öt alkalommal. Egy péntek este ismét megjelennek.

- A szokásosat? - kérdezi a pincérnő.

- Nem, ma péntek van, kérnék egy steaket és tört krumplit - közli a férfi, és a strucchoz fordul:

- És te?

- Ugyanazt - hangzik a válasz.

Néhány perc múlva a pincérnő visszatér a rendeléssel és közli a számla összegét:

- 32 dollár 50.

A férfi belenyúl a zsebébe, és ismét számolás nélkül átadja a pontos összeget. A pincérnő nem tudja visszatartani a kíváncsiságát és megkérdezi:

- Bocsásson meg, de nagyon kíváncsi vagyok arra: hogyan lehetséges az, hogy önnél mindig a pontos összeg van?

- Évekkel ezelőtt kitakarítottam a padlást és találtam egy öreg lámpát. Megdörzsöltem, előbújt belőle a dzsinn és felajánlotta, hogy teljesíti két kívánságomat. Az első kívánságom az volt, hogy ha valaha is fizetnem kell valamiért, akkor mindig legyen a zsebemben a pontos összeg.

- Briliáns! Más emberek egymillió dollárt kértek volna, de így ön élete végéig gazdag marad.

- Ez így igaz! Mindegy, hogy egy liter tej vagy egy Rolls-Royce, az összeg mindig ott van a zsebemben, amikor szükségem van rá.

- Megkérdezhetem, hogy kerül ide a strucc?

- A második kívánságom egy feltűnően magas pipi volt, hosszú, izmos combokkal.

Hajmosás

Két nő beszélget:

- Mit csinálsz?

- Hajat mosok!

- De víz nélkül?

- Persze, mert az van ráírva a samponra, hogy "Szárak hajra!"

Móricka és a házi

Tanárnő a gyerekhez:

- Móricka, van házid?

- Van! Töltsek?

Altató

Egy vendég állandóan a legerősebb altatókat kéri a szállodai orvostól, mégis minden éjjel nőkkel szórakozik a bárban. Egyszer meg is kérdezi tőle a doktor:

- Nem hat az altató amit adtam?

- Dehogynem, doktor úr! A feleségem úgy alszik tőle, mint a bunda!

Összeállította: Gabó

Fej-törő

Az alábbi rejtvényt lelkes, amatőr írónk, Mary állította össze. Feladványának megfejtését a meghatározásokra adott, helyes válaszok kezdőbetűinek összeolvasása adja. Segítségképpen annyit elárulunk, hogy a megfejtés egyik, nagyon híres költőnk neve, valamint az ő versének címe lesz.

A feladvány megoldását megkönnyítendő, közreadjuk a vers utolsó versszakát:

„Mint kiüzött király országa széléről,
visszapillant a Nap a föld pereméről,
Visszanéz még egyszer
mérges tekintettel,
S mire elér szeme a túlsó határra,
leesik fejről véres koronája.”

Meghatározások:

1. Az ő múzsája volt Laura
2. Oresztész és Iphigénia testvére, Agamennon lánya
3. Mik ezek? Holt, Karib, Japán, Égei, Fekete, Fehér, Vörös, Sárga
4. Egyesszám harmadik személyű, személyes névmás
5. Melyik ország folyói: Loire, Oise, Saone, Isère
6. Hogyan nevezik idegen szóval a művészi virágelrendezést?
7. Híres, egyfejű sárkány, Csukás István meséjének címszereplője
8. Éva párja a Bibliában
9. A dinamit feltalálója (Alfred...)

10. Női név: A Bibliában Sámson felesége (de Tom Jones egyik nagy slágerének is a címe)
11. Régi, lófogatú, társas bérkocsi
12. Amerikai néger tánczene, a „dzsessz” előfutára
13. Vérszegénység orvosi kifejezéssel
14. A lecsó egyik alapanyaga, jelentős C-vitamin forrás
15. A mezőny végén kullogó
16. Itt lakik Rossini borbélyja
17. Alias bűvár kund
18. Ebben tárolják a hegedűt
19. Párosujjú patás, afrikai kérődző állat
20. Az oroszlanoszáj virág népies elnevezése
21. Sorozat az M1-en, szereplői: Kulka János, Hegyi Barbara, Schell Judit, Csűrös Karola
22. Lea és Ráhel apja a Bibliában
23. Korai érésű gyümölcs, levele levesbetét
24. Afrika leghosszabb folyója

A meghatározásokhoz tartozó, helyes válaszokat az Új SzemFüles következő számában közöljük, addigis minden Kedves Olvasónknak jó szórakozást, hasznos időtöltést kívánunk a fenti rejtvény megfejtéséhez!

Mary

MÓRA LÁSZLÓ

Karácsonyi csengő

Csingilingi, cseng a csengő,
Száll a szánkó, mint a felhő,
Csaknem elszakad a gyeplő,
Csingilingi, cseng a csengő.

Égi szánkót hajt az angyal.
És mire az esthajnal
Megjön a szép fenyőgallyal,
Cseng a csengő, jó az angyal.

Itt a Jézus angyalkája,
Égben termett csodafája,
S mindent, mindent aggat rája
A kis Jézus angyalkája.

Arany diót, arany csengőt,
Ezüst lepkét, ringót rengőt,
Amilyen még földön nem nőtt,
S csilingelő arany csengőt.

Kérünk Jézus angyalkája,
Ahol sok a koldus, árva,
Hol jóságod legtöbb várja,
Ott pihenj meg legtovábbra.

Hozz örömet, békességet,
A szíveknek melegséget,
Karácsonyi szép meséket,
S az Istennek dicsőséget.

*Minden Kedves Olvasónknak Áldott, Békés Karácsonyt és örömeiben,
sikereiben, jó egészségben gazdag új esztendő-t kívánunk!
Az Egyesület vezetősége és munkatársai*

